

AKO SME SI PORADILI S PROBLÉMAMI V PRÁCI

**Spory zväzu Priama akcia
v rokoch 2015-2019**

Ako sme si poradili s problémami v práci

Spory zväzu Priama akcia v rokoch 2015-2019

OBSAH

Úvod

Spor o nevyplatenú odmenu s občianskym združením Divé maky

Spor o nevyplatenú mzdu s firmou CATO Agency

Tri boje v reštauračných službách, veľa dôležitých poučení

Všeobecné odporúčania

ÚVOD

Pred zhruba desiatimi rokmi sme si položili otázku, kde by sme chceli byť ako organizácia v blízkej budúcnosti. V tom čase sme boli malá skupina, ktorej hlavným cieľom bolo propagovať anarchosyndikalistické myšlienky. Neoznačovali sme sa za zväz a ani s tým anarchosyndikalizmom to nebolo také ľahké. Mali sme obavy, že tým ľudí skôr odstrašíme.

Dnes, keď píšeme tieto riadky, si lepšie pomenovanie nevieme predstaviť. V tomto úvode sa pokúsime čo najstručnejšie objasniť, ako sa malá organizácia propagujúca anarchosyndikalizmus zmenila na anarchosyndikalistický zväz (aj keď stále malý).

Zmena bola pomalá, postupná a vychádzala skôr z praktických skúseností ako z teoretických úvah.

Od náhodných aktivít propagačnej skupiny k systematickej činnosti zväzu pracujúcich

Začneme trochu zoširoka. Priama akcia vznikla v roku 2000 a v tom istom roku sa stala členskou sekciou Medzinárodnej asociácie pracujúcich (MAP). Od začiatku sme sa teda hlásili k anarchistickému prúdu v hnutí pracujúcich. V prvých rokoch existencie sme sa sústredili hlavne na vyjadrovanie solidarity s bojmi pracujúcich na Slovensku a organizovanie solidárnych akcií s pracujúcimi v zahraničí. Okrem toho sme zverejňovali správy a vydávali publikácie o témach súvisiacich s prácou.

Vždy sme sa považovali za súčasť pracujúcej triedy a nie nejaký intelektuálny predvoj, ktorý je od nej odtrhnutý. Aj keď v prvých rokoch tvorili organizáciu prevažne (pracujúci) študenti, stále sme hľadali možnosti, ako dávať do popredia aktivity na pracoviskách.

Prvé skúsenosti s konfrontáciou nadriadených sme nadobudli na študentských brigádach. Neskôr pribudlo riešenie problémov na pracoviskách, ktoré sa týkali našich členov, ale aj ľudí mimo organizácie. A hoci sme nepostupovali systematicky, získali sme množstvo skúseností a praxou sme si vyjasnili naše ďalšie smerovanie.

Asi najväčšou brzdou bol fakt, že nám chýbal koncept a bez stratégie sme sa mohli spoliehať len na náhodné udalosti. Zmenili sme preto veci, ktoré nefungovali, zhodli sa na jasných princípoch a cieľoch a spustili prvú kampaň týkajúcu sa problémov pracujúcich. Zamerali sme sa na to, s čím sme už mali skúsenosti – na študentské brigády. Kampaň sa volala *Ideš na brigádu?* a hoci nedopadla podľa očakávaní, stala sa predchodkyňou oveľa úspešnejšej kampane s názvom *Problémy v práci?*

Takto sme sa dostali k prvým sporom so šéfmi a šéfkami, v ktorých sme už verejne vystupovali ako zväz (a nie iba ako jednotlivci). Zatiaľ v nich nešlo o zakladanie vlastných zväzov na pracoviskách ani o väčšie zmeny s celospoločenským dosahom (veríme však, že časom príde aj to), ale „iba“ o podporu pracujúcich, keď už boli mimo pracoviska. Táto brožúra je pokusom o ich zhrnutie.

Spor o nevyplatenú odmenu s občianskym združením Divé maky

Prvý spor, ktorý sme viedli kolektívne ako zväz, bol doslova krst ohňom. Zo všetkých doterajších bol najdlhší, najnáročnejší a zorganizovali sme počas neho najviac protestných aktivít. Zažili sme vyhrážky aj trestné oznámenia. Priniesol nám však cenné skúsenosti do ďalších sporov a hlavne sme v ňom vďaka vytrvalosti a taktike priamych akcií zvíťazili.

PRÍČINA SPORU – NEVYPLATENÁ ODMENA

Občianske združenie Divé maky (ďalej len OZ DM) pomáha talentovaným rómskym deťom. Je financované grantmi a darmi od štátnych inštitúcií, firiem a jednotlivcov. Michal pracoval v OZ DM ako živnostník, hoci v skutočnosti vykonával prácu bežného zamestnanca. Po vyše roku sa rozhodol, že si nájde niečo iné, pretože už nebol spokojný s podmienkami v organizácii.

So správkynou OZ DM sa dohodol na tom, že odíde 31. júla 2015. Koncom júla dostal dokument s názvom Dohoda o zrušení zmluvy s jej podpisom a potvrdením, že zmluvné strany nemajú voči sebe nijaké nesplnené peňažné či iné nároky a takéto nároky nebudú vznášať ani v budúcnosti. Jedinou výnimkou bola úhrada odmeny Michalovi za posledný odpracovaný mesiac vo výške 950 €.

Odmena za júl však nechodila, hoci o ňu Michal v auguste a septembri niekoľkokrát písomne žiadal. Namiesto toho mu začala správkyná vytýkať údajne nesplnené pracovné úlohy a žiadať rôzne písomné vysvetlenia, a to napriek tomu, že dva mesiace predtým podpísala spomínanú Dohodu. Pritom Michal sa dobrovoľne ponúkol, že po odchode ešte pomôže s niekoľkými vecami, ku ktorým mu však OZ DM nedodalo potrebné podklady, aj keď o ne písomne požiadal.

Bolo teda zjavné, že správkyná naťahuje čas, lebo mu v skutočnosti nechce zaplatiť. Michal sa odmietol zmieriť s tým, že peniaze už neuvidí, a kontaktoval náš zväz.

Hoci odmietame rasizmus a konkrétna pomoc rómskym deťom je nám sympatická, nemohli sme tolerovať nevyplatenie peňazí za prácu, vďaka ktorej sa týmto deťom pomáha a za ktorú patrila Michalovi zmluvná odmena.

AKO SME POSTUPOVALI MY A DRUHÁ STRANA

Stretnutie s pracovníkom

Michal vedel, že do sporov sa zapájame len vtedy, keď sa na vyriešení problému podieľa samotný pracovník. Túto podmienku bral vážne a po celý čas prípravy a trvania sporu bol veľmi aktívny a zodpovedný.

Na stretnutí nám ozrejmil všetky fakty a súvislosti. Nasledovala diskusia vo zväze o tom, či v tomto spore dokážeme uspieť. Jej výsledok bol jednoznačný - rozhodli sme sa Michala podporiť. Spoločne s ním sme pripravili list s požiadavkou a naplánovali jeho odovzdanie, ako aj hrubý náčrt možných krokov v prípade, že peniaze nebudú vyplatené.

V liste sme definovali problém, vyzvali k uhradeniu dlžnej sumy do 14 dní a jasne sme sa vyjadrili, že v opačnom prípade budeme nútení podniknúť ďalšie kroky.

Odobovanie listu s požiadavkou a termínom

List s požiadavkou sme chceli odovzdať priamo do rúk správkynke. Vedeli sme však, že do kancelárie nechodí každý deň. Vymysleli sme teda trik. Kontaktovali sme OZ DM vydávajúc sa za nadšeného potenciálneho darcu a dohodli sme si osobné stretnutie v konkrétny deň aj hodinu. Takto sme zabezpečili prítomnosť správkynke v práci a vydali sa na návštevu.

V skupine podporovateľov a podporovateľiek zazvonil Michal 28. októbra na zvonček pred sídlom firmy. Otvorila mu pracovníčka, ktorej oznámil, že sme prišli za správkynou. Tej v krátkosti vysvetlil dôvod návštevy, odovzdal

list, pripomenul termín, dokedy má vyplatiť dlh, a potom sme odišli.

Otvorený spor a prvé akcie (a reakcie)

Nasledujúce dva týždne sme využili na podrobnejšie rozpracovanie stratégie. V prípade nesplnenia požiadavky sme potrebovali mať jasno, aké budú naše kroky v najbližších týždňoch, aká bude ich postupnosť, ako si rozdelíme jednotlivé úlohy atď.

Po vypršaní 14-dennej lehoty sme na webstránke zverejnili informáciu, že vstupujeme do sporu s cieľom dosiahnuť vyplatenie protiprávne zadrživanej odmeny. Správkyňa zareagovala tak, že dala plnú moc v spore právnikovi, ktorý nás začal zastrašovať žalobou za to, že sme zverejnili informácie o spore.

Tento krok nás skôr pobavil a nemal nijaký vplyv na pripravený plán akcií. Právnické formulácie a vyhrážky žalobou sa na zastrašenie pracujúcich používajú bežne. A často fungujú, lebo ľudia, ktorí sa v zákonoch veľmi nevyznajú, prestanú bojovať za svoje požiadavky, aj keď sú oprávnené. Michal však do tejto skupiny nepatril.

Pokračovali sme teda zverejnením vzoru e-mailu, ktorý mohli ľudia poslať OZ DM, a tým vyjadriť svoj názor na konanie organizácie:

Pripájam sa k protestu proti konaniu správkyne OZ Divé maky Barbory Kohútikovej, ktorá odmieta vyplatiť zmluvne dohodnutú a vlastným podpisom potvrdenú dlžnú odmenu vo výške 950 € bývalému pracovníkovi Michalovi R. Správkyňu považujem za priamo zodpovednú za vyriešenie vzniknutej situácie. Pokiaľ nebude odmena vyplatená, budem o tomto prípade informovať čo najviac ľudí.

OZ Divé maky, stojí vám za to hazardovať s povestou vašej organizácie a osudmi detí, ktoré podporujete? Urovnajte čo najskôr tento spor zaplatením za prácu bývalého pracovníka, ktorá prispela k napĺňaniu vašich cieľov. Vykonávanie charitatívnej činnosti vám nedáva právo stavať sa do pozície, že so zmluvnými záväzkami si môžete robiť, čo sa vám zachce.

Michalovi R. a kampani, ktorej cieľom je vyplatenie dlžnej odmeny, vyjadrujem svoju podporu.

Tento vzor sme preložili aj do angličtiny a OZ DM nakoniec dostalo takmer 150 protestných e-mailov (plus niekoľko faxov) predovšetkým zo Slovenska, ale aj z ďalších 17 krajín (Brazília, Británia, Bulharsko, Česko, Fínsko, Francúzsko, Chorvátsko, Kanada, Nemecko, Nórsko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rusko, Španielsko, Švédsko, USA), pričom v prípade desiatich z nich išlo o členské zväzy Medzinárodnej asociácie pracujúcich (MAP).

Informácie o spore sa rozšírili aj na ďalších webstránkach a Facebooku. Podporu vyjadrili aj ľudia z hudobnej scény: Oi Oi Piratoi, PKOTG, Rozpor, Železná kolóna a pravdepodobne aj ďalší, o ktorých sme sa nemali možnosť

dozvedieť. Táto jednoduchá a časovo nenáročná forma podpory bola dôležitou súčasťou kampane. Takmer dva týždne dostávalo OZ DM niekoľko protestných e-mailov denne. Vedeli sme, že e-mailová kampaň vyvolala znepokojenie. Ukázalo sa, že nakoniec bola jedným z dôvodov vyplatenia dlžnej sumy. Ale nepredbiehajme.

Trestné oznámenia zo strany správkyně OZ DM

Prvý pokus o trestné oznámenie prišiel hneď po našej návšteve v sídle OZ DM. Správkyně hovorila o vyhrážaní a vydieraní, no stačilo si overiť príslušné ustanovenia zákona a bolo jasné, že tieto obvinenia sú smiešne. Michal nemal problém ísť na políciu a podať vysvetlenie. Prvé trestné oznámenie sa veľmi rýchlo preklasifikovalo na priestupok a nakoniec nebolo nič ani z priestupkového konania.

Ozýva sa Mikuláš a Čert

Po zverejnení článku a spustení e-mailovej kampane nasledovala akcia 6. decembra. Hoci mali Mikuláš a Čert dosť práce, našli si čas aj na odmenu pre OZ DM. Pred dverami sídla nechali uhlie a veršovačku, v ktorej vyjadrili svoj postoj. „Je to nehorázne! Ako si môže charitatívna organizácia dovoliť nevyplatiť zmluvne dohodnutú odmenu a akým hodnotám takto učí deti?“ komentovali obaja. Veršovačka znela nasledovne:

*Mikuláš sa s čertom spojil,
váš dlh nenechá na pokoji.
Hanbite sa, Divé maky,
za svoje triky aj za blafy.*

*Divé maky – čo ste zač?
Načo s vami zmluvu mať?
Význam charity sa stratí
tam, kde sa za prácu neplatí.*

*Bude horšie, Divé maky,
nestojí to za tie prachy.
Kto si prácu neváži,
len sám sebe priťažší.*

*Mikuláš sa s čertom spojil,
aby vám za deti do duše prehovoril.
Ak nejakú ešte máte,
neprávom prisvojených 950 € na účet dáte.*

Pokus o mimosúdne vyrovnanie zo strany OZ DM

V polovici decembra vyrukoval právnik správkyně s „posledným pokusom o mimosúdne vyrovnanie“. Očakávali

sme, že v jeho e-maili nájdeme aspoň konkrétny návrh, no namiesto toho bol plný kecov o demokratických princípoch štátu, právnych nástrojoch riešenia problémov a nespokojnosti s tým, že na zverejnených fotkách sú anonymizované tváre ľudí... Po úvode plnom nezmyselných úvah prišiel úder Thorovým kladivom: Michal mal údajne spôsobiť OZ DM škodu za viac ako 3000 € (ako inak, všetko vraj bolo zdokumentované). V závere e-mailu právnik ešte zdôraznil, že organizácia má poslanie pomáhať druhým, a práve preto je stále ochotná celý problém urovnať mimosúdne.

Viac-menej nás to pobavilo (určite viac ako menej), hoci predstava, že sa budeme naťahovať s niekým, kto si dokáže takmer po polroku vymyslieť také pofidérne obvinenia, nebola lákavá.

Čo už, povedali sme si. Všetky obvinenia sme prediskutovali s Michalom, aby sme si overili, či vie každé jedno vyvrátiť. Vedel. Potom sme sa pustili do písania odpovede právnikovi. O tri dni si už mohol prečítať zoznam skutočných porušení zákona zo strany OZ DM aj s príslušnými paragrafmi. Naša odpoveď ho zjavne zaskočila, lebo na náš e-mail nijako nezareagoval.

Čo všetko porušilo OZ DM? Trestný zákon, Obchodný zákon aj Zákonník práce. A dobre o tom vedelo, keďže na niektoré porušenia ich upozornil už v novembri sekretariát MAP, ktorý sa od začiatku aktívne zaujímal o vývoj situácie.

Žiadame o stanovisko partnerov OZ DM (a reakcia OZ DM)

S tvrdohlavým postojom OZ DM sme počítali, takže sme pristúpili k ďalšiemu plánovanému kroku: začali sme oslovovať partnerov OZ DM. Od začiatku decembra sme o praktikách združenia postupne informovali ľudí, ktorí priamo alebo nepriamo (často finančne) podporovali jeho činnosť, pričom v kópii e-mailu bolo vždy aj OZ DM.

Reakcia OZ DM bola svojská. Bolo jasné, že združenie tento krok veľmi zaboľel. Na internete sa zrazu objavili vyhrážky namierené proti Michalovi. Tá komickejšia časť spočívala v tom, že právnik správkyne sa na diskusnom fóre na našom webe oficiálne pochválil, že OZ DM protiprávne nevyplatilo dlžnú odmenu („*Keďže ste sa ale zapojili do sporu s Michalom ... radi by sme vás aj verejnosť informovali o dôvodoch prečo mu Divé maky odmietajú zaplatiť spomínanú odmenu za júl 2015.*“). Nemal problém klamať, keď napísal, že OZ DM má plnú podporu partnerov („*Vaše aktivity vo forme /Priama akcia/ majú opačný efekt, ako ste si zrejme predstavovali, pretože všetky vami oslovené nadácie a aj darcovia nám vyjadrujú plnú podporu...*“). A v rovnakom čase ako ním podpísané príspevky sa v diskusii objavili aj obsahovo a štylisticky takmer identické príspevky s absurdnými obvineniami z rasizmu, urážky adresované Michalovi a jeho rodine či vyhrážanie sa násilím.

Vyberáme len tie najväčšie perly:

„*Tvoja matka ešte nevie čo stváraš ?*“ (za príspevkom nasledovalo meno a adresa trvalého bydliska Michalovej matky)

„*aj ten nos chces dolmat ??? hm*“

„*úbohé a primitívne hodné chudáka*“

„*... to vy ste tak tupi ??? a vraj ste aj rasisti*“

Právnik správkyne sa tiež nezdráhal využiť e-mailové adresy ľudí, ktorí vyjadrili podporu, na ďalšie útoky proti Michalovi. Podporovateľom a podporovateľkám sme však všetko obsahlo vysvetlili a OZ DM si tak v konečnom dôsledku iba uškodilo.

Informovanie verejnosti o praktikách združenia na vianočných trhoch

Súčasťou našej stratégie bola aj konfrontácia OZ DM na verejnosti. Považovali sme za dôležité ukázať dvojakú tvár združenia a informovať o jeho praktikách.

Počas vianočných trhov 18. decembra organizovalo OZ DM kultúrne podujatie na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave, kde vystupovali mladé rómske talenty. Prišli sme aj my a na mieste sme rozdali niekoľko desiatok letákov vysvetľujúcich aj inú ako charitatívnu stránku aktivít OZ DM – protiprávne nevyplatenie dlžnej odmeny:

Sú vám sympatické aktivity občianskeho združenia Divé maky?

Aj nám. Žiaľ, nie všetky. Možno ešte nevíete o tejto: Divé maky už päť mesiacov odmietajú vyplatiť bývalému pracovníkovi odmenu 950 € za odpracovaný mesiac júl 2015, ku ktorej sa zmluvne zaviazali, a navyše sa k tomu verejne priznávajú.

O čo ide

Aj nám sa zdá neuveriteľné, že občianske združenie Divé maky, ktoré má taký ušľachtilý cieľ, akým je podpora mladých rómskych talentov, by sa mohlo takto zachovať. Stalo sa toto: Bývalý administratívny pracovník Mgr. Michal R. (mimochodom, „zamestnaný“ nie klasicky, ale na živnosť) odišiel z Divých makov a v auguste 2015 čakal na vyplatenie poslednej odmeny. Peniaze nechodili, a tak sa ich začal dožadovať najskôr sám, a po niekoľkých neúspešných pokusoch spolu so solidárnym zväzom Priama akcia. Občianske združenie však napriek predloženým dokumentom, ktoré potvrdzujú Michalov nárok, peniaze nevyplatilo. Zväz v dôsledku toho vstúpil do sporu o vyplatenie dlžnej odmeny.

Už vyše mesiaca sme však svedkami toho, ako Divé maky ignorujú desiatky mailov nielen zo Slovenska, ale aj z iných krajín, v ktorých Michalovi podporovatelia žiadajú vyplatenie dlžnej odmeny. Ešte horšie je, že Divé maky radšej volia cestu zavádzania verejnosti o Michalovom probléme a vyhrážania sa políciou a súdmi len za to, že si Michal pýta to, čo mu patrí podľa zmluvy.

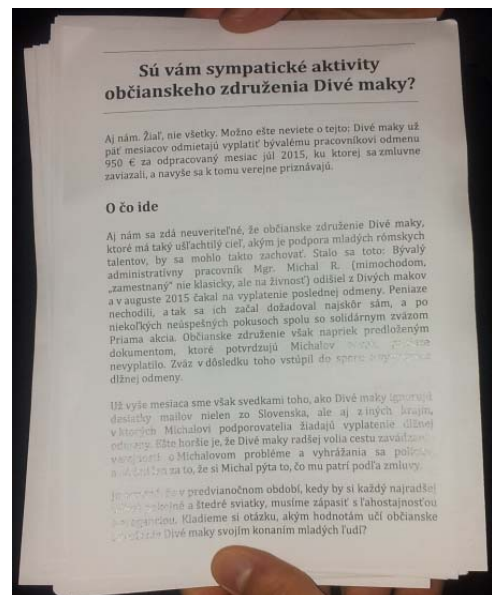
Je smutné, že v predvianočnom období, kedy by si každý najradšej užíval pokojné a štedré sviatky, musíme zápasiť s ľahostajnosťou a aroganciou. Kladieme si otázku, akým hodnotám učí občianske združenie Divé maky svojim konaním mladých ľudí?

Ako ďalej, Divé maky?

Je nám ľúto, že v dôsledku vzniknutej situácie musíme osloviť aj Vás, a rovnako nás mrzí, že Divé maky svojim konaním dostávajú do nezávideniahodnej situácie nielen seba, ale aj talentované deti, ktorým sprostredkujú finančnú podporu. Sme však presvedčení, že za prácu sa platí, a ak nie, treba na to vždy upozorňovať.

Solidárny zväz pracujúcich Priama akcia bude podporovať Michala, až kým nedostane dlžnú odmenu.

Čím dlhšie bude občianske združenie Divé maky zatvárať oči pred našou oprávnenou požiadavkou, tým viac ľudí sa dozvie o ich protiprávnom konaní. Držte nám palce, aby to trvalo čo najkratšie. Ak sa ani vám nepáči, čo sa deje, kontaktujte Divé maky. Naše stanovisko nájdete na webstránke www.priamaakcia.sk, alebo ak by ste mali ďalšie otázky, radi Vám na ne odpovieme a vysvetlíme nejasnosti.

Pokus o stretnutie sekretariátu MAP s OZ DM

Ako sme spomínali, sekretariát MAP v novembri kontaktoval OZ DM e-mailom a poukázal na čudné praktiky združenia. Koncom decembra sa členovia sekretariátu pokúsili o osobné stretnutie so správkynou. V kancelárii však po sviatkoch nikoho nezastihli, a tak svoj odkaz nechali v schránke a na

dverách. Spor komentovali aj v rozhovore, v ktorom dobre vystihli, čo sa vlastne dialo:

„Myslíme si, že je hrozné, že niekto musí zažívať niečo také. Táto organizácia sa navyše snaží obhájiť svoje očividne neetické praktiky využívaním ešte horších praktík, ako napríklad vyhrázaním sa, nahlasovaním nezmyselných obvinení na polícii za to, že ľudia pokojnými akciami bránia pracovníka, a písaním listov jeho podporovateľom, v ktorých hádžu vinu za situáciu naňho. Pokúšajú sa ospravedlniť niečo, čo je neospravedlňiteľné – nevyplatenie 950 €.“

Združenie zúfalých právnikov

V polovici januára kontaktoval Michala člen správnej rady, ktorý bol zároveň právnikom OZ DM (a nie právnikom správkyni). Naznačil ochotu vyplatiť dlžné peniaze, avšak podmienil to osobným stretnutím s Michalom medzi štyrmi očami. Deň na to zostal prekvapený a nespokojný, keď sa na ňom objavila aj členka nášho zväzu, ktorá sa vydávala za Michalovu kamarátku, no pomerne rýchlo pochopil, že si nemôže vyberať.

Taktika, ktorú na Michala vybalil, bola fascinujúca. Najskôr pripustil, že naše akcie spôsobujú OZ DM obrovské problémy, takže s nimi musíme okamžite prestať. Potom však opäť preskočil do režimu zastrašovania. Jeho pokus dohodnúť sa pozostával z „veľkorysej“ ponuky vyplatiť Michalovi polovicu dlžných peňazí a zvráteného prejavu „dobrej vôle“ spočívajúceho v tom, že ho nebudú žalovať za spreneveru a zlé hospodárenie v organizácii. Michal tieto zúfale falošné obvinenia vyvrátil už dávno a informovali sme o nich aj všetkých podporovateľov a podporovateľky. Právnik síce prišiel s novými „zisteniami“, tie však boli rovnako chabé. Michal viaceré z nich vyvrátil už na samotnom stretnutí aj bez toho, aby musel nahliadnuť do svojej dokumentácie.

Stretnutie s právnikom síce nebolo vôbec príjemné, ale Michal sa z neho rýchlo otriasol. Spoločne sme celú vec prediskutovali a dospeli k jedinému zmysluplnému záveru – Michal ponuku nemohol akceptovať, pretože bola v rozpore s jeho požiadavkou a záväzkom vyplývajúcim z Dohody o zrušení zmluvy. OZ DM sme na druhý deň odkázali, že ako prejav našej dobrej vôle od okamihu kontaktovania právnikom (13. januára) na päť dní pozastavujeme všetky naše aktivity. Dodali sme, že ak OZ DM do 18. januára nevyplatí dlžnú sumu v plnej výške, budeme nútení pristúpiť k eskalácii sporu.

Ďalšia fáza kampane a vyplatenie dlžnej sumy

Ako sa dalo čakať, OZ DM v danom termíne peniaze nevyplatilo. A tak sme 20. januára informovali o praktikách združenia posledného zo zoznamu partnerov organizácie, čím sme ukončili prvú fázu kontaktovania. Nasledovať mala druhá fáza, ktorá by OZ DM zasiahla ešte viac, no 21. januára popoludní napísal Michalovi právnik aj správkynia OZ DM, že peniaze boli vyplatené. Na účet ich dostal 22. januára 2016, teda necelé tri mesiace po tom, ako o ne spoločne s naším zväzom požiadal.

Potvrdili sme prijatie dlžnej sumy a ukončenie sporu o nevyplatenú odmenu. Zároveň sme upozornili, že ak zaregistrujeme zo strany OZ DM snahu nedodržať celú Dohodu o zrušení zmluvy, sme pripravení okamžite vstúpiť do nového sporu a podniknúť všetky potrebné verejné, mediálne aj právne kroky.

MICHALOV POHĽAD NA SPOR

Po ukončení sporu nás zaujímalo, aké mal z neho vlastne Michal dojmy, čo prežíval a čo v ňom spor zanechal. Výsledkom bol tento krátky rozhovor:

Čo tá tento spor naučil a čo ti dal do života?

Dal mi veľa. Potvrdil to, v čo som veril, a teda, že kolektívna akcia voči šéfom je úspešná, keď je vedená zodpovedne a rozumne. Som rád, že sa nám to podarilo. Nemyslím si, že bez zapojenia PA, resp. obdobnej kampane by som tie peniaze dostal a už vôbec nie v plnej výške. Tento spor mi to ukázal veľmi jednoducho a priamo. Naučil ma, že takéto aktivity je vždy lepšie riešiť kolektívne než sám.“

Čo bolo pre teba v spore najdôležitejšie?

Veľmi pozitívne vnímam podporu od MAP, ktorá sa zapojila nielen formou posielania e-mailov a faxov. Členovia sekretariátu osobne navštívili kanceláriu OZ Divé maky, aj keď tam nakoniec nikoho nenašli. Myslím, že tým, že mi ponúkli aj finančnú podporu, zanechali v OZ Divé maky dojem, že ide o vážnu vec. Táto podpora ma tiež upokojila a dodala mi sebavedomie na to, aby som vydržal.

Jednou z najdôležitejších vecí v tomto spore bola aj podpora vo forme posielania protestných mailov, ktoré naozaj zavážili. Chcel by som sa poďakovať každému, kto sa do kampane zapojil, či už posielaním mailov, vyjadrením podpory alebo aktívnou pomocou. Veľmi si túto podporu vážim a naozaj v priebehu sporu pomohla.

Čo by si poradil niekomu s podobným problémom?

Určite treba byť kľudný a nenechať sa zlomiť šéfmi. Ani keď je to niekto, koho poznáš dlhšie a chce ti hrať na city. Neustupovať, nereagovať na ich podnety a raziť si svoje. Nebáť sa obvinení ani zastrašovania, lebo kolektív ťa podrží.

ČO DAL SPOR NÁM A POUČENIA DO BUDÚCNOSTI

Každý spor je zdrojom poučení a zlepšení. Vždy sa o nich snažíme hovoriť aj písať verejne, aby priniesli úžitok nielen nám, ale aj ostatným pracujúcim.

Hlbšie spoznávanie súvislostí

Na začiatku sme uviedli, že spor s OZ DM bol náš prvý kolektívne vedený spor. Ani zďaleka však nešlo o prvý problém na pracovisku, s ktorým sme mali dočinenia. Vďaka poučeniam z predošlých prípadov sme napríklad mali celkom dobrú predstavu o problematike poškodzovania dobrého mena. Počas sporu sme sa však dozvedeli viac aj o témach týkajúcich sa práce s osobnými údajmi, zodpovednosti za škodu, možnosti využitia obchodného a občianskeho práva v sporoch či problematiky závislej práce.

Psychologické aspekty boja

Zažiť spor, viesť ho a zvíťaziť v ňom prináša takú škálu dojmov a pocitov, že sa to nedá porovnať s ničím, čo sme zažili dovtedy. Videli sme, že dokážeme uspieť a pomáhať sebe aj ďalším pracujúcim. A to znamená veľa, pretože práve to je jeden zo základných bodov našej činnosti.

Zo sporu sme vyšli s posilneným sebavedomím. Dokázali sme, že naše úsilie a organizovanie sa prináša hmatateľné výsledky, a teda má zmysel. Jedna vec je totiž čítať o úspechoch iných ľudí v sporoch, ale úplne iná, keď v spore zvíťazíme sami – vlastnými silami a vďaka solidarite ďalších. Teraz už vieme, že to, čo robíme, robíme dobre, a je veľká pravdepodobnosť, že uspejeme.

Boj so sebou však prináša aj ďalšie psychologické aspekty. Individuálna aj kolektívna zodpovednosť za úspech sporu môže ľahko spôsobiť neprijemné stavy, obavy, pocity úzkosti a neistoty, problémy so spánkom atď. Z dlhodobého hľadiska sú mnohonásobne vyvážené pozitívnymi účinkami, ale treba mať na pamäti, že hoci si človek počas boja užije kopec srandy, samotné organizovanie boja nie je sranda.

Ako čo najlepšie zvládať spory z psychologického hľadiska? Berúc do úvahy aj ďalšie naše boje, podľa nás veľa závisí od počtu aktívnych ľudí. Čím viac ľudí si podelí úlohy a prevezme zodpovednosť za ich splnenie, tým lepšie sa dá spor zvládnuť aj po emocionálnej a psychologickkej stránke.

Hodnotenie a zlepšenia

Ukončenie sporu neznamena uzavretie témy. Poslednou fázou je vždy hodnotenie. Všetci členovia a členky zväzu sa kriticky vyjadria k rôznym aspektom boja a zamýšľajú sa nad tým, čo fungovalo a čo nie. Na základe toho prichádzame so zlepšeniami do nasledujúcich sporov a tipmi pre ďalších bojovne naladených pracujúcich ochotných postaviť sa za svoje požiadavky.

Príkladom z tohto sporu môže byť organizácia e-mailovej kampane. Ukázalo sa, že nemá zmysel, aby sa posielanie protestných e-mailov či faxov „vystrieľalo“ hneď v prvý deň po zverejnení výzvy. Vymysleli sme preto taktiku postupného šírenia publikovaných informácií o spore, čím sme zabezpečili pravidelný nátlak počas takmer dvoch týždňov. V nasledujúcich sporoch sme tento postup ďalej vylepšovali a obdobie ešte viac predĺžili.

Hodnotenia sa však môžu hodiť aj ako podklady pre teoretické a praktické texty. Aj hlavné myšlienky tejto brožúry vychádzajú z hodnotení, ktoré sme spísali po sporoch.

Podpora

Väčšina ľudí, ktorí podporili Michala pri odovzdávaní listu či rozdávaní letáku na vianočných trhoch, nebola z Priamej akcie. Ani Mikuláš a Čert;) Rovnako to bolo aj v sporoch, ktoré nasledovali. Prečo to spomíname? Chceme poukázať na fakt, že aj keď v spoločnosti pretrváva nechuť organizovať sa a systematicky sa venovať nejakej činnosti, uspieť sa dá aj vtedy, keď má organizácia okolo seba ľudí, ktorí sú ochotní urobiť správnu vec.

Tento stav síce nie je naším cieľom, no chápeme jeho príčiny. Neustále sa však snažíme prakticky dokazovať, že má zmysel zapájať sa do e-mailových kampaní, odovzdávať listy s požiadavkami a zúčastňovať sa piketov a ďalších foriem priamych akcií proti firmám. A organizovať sa. Ono to totiž skutočne funguje. A všetko sa ľahšie pripravuje, keď sú ľudia súčasťou organizácie.

Rast tak trochu inak

Otázku členstva sme spomenuli aj preto, že ľudí často zaujíma, či pracovníci alebo pracovníčky po spore vstúpia do zväzu. Nám sa to zatiaľ nestalo, no vo väčšine prípadov náš zväz naďalej podporujú a zapájajú sa do ďalších sporov. Napríklad Michal svoje skúsenosti z polície a rôznych fáz sporu neskôr ochotne sprostredkoval aj ďalším ľuďom, s ktorými sme spoločne viedli spory, a povzbudzoval ich. Zrejme zavážilo aj to, že nás poznal aj pred sporom a naše myšlienky sú mu blízke. Stav, kedy ľudia ďalej podporujú náš zväz a spory, nás momentálne teší. Nikdy sme neboli organizácia, ktorá sa zameriava na nábor nových členov a členiek, a nie je to pre nás ani meradlom úspechu.

„Ja nič, ja muzikant“ alebo skutočný potenciál (nielen) hudobnej scény

Riešenie problémov v práci nie je pútavá téma a získať širšiu podporu v sporoch je vždy výzva. Hudobná scéna má vďaka sociálnym sieťam veľký potenciál šíriť informácie o sporoch a prispieť tak k vyriešeniu problémov na pracoviskách. V Michalovom prípade poslali ľudia zo scény množstvo protestných e-mailov, čo veľmi pomohlo. Zapojili sa však hlavne preto, lebo Michala osobne poznali.

Známych má však každý a v spore je vždy dôležité, aby ľudia, ktorých poznáme, oslovovali ďalších ľudí vo svojom okolí. Jedna vec je totiž rozšírenie informácie medzi stovky či tisícky ľudí na sociálnych sieťach, a iná, keď ich oslovíme priamo, aby poslali protestný e-mail alebo prišli na protestnú akciu (a prípadne oslovili ďalších ľudí zo svojho okolia, ktorí urobia to isté).

Sila organizácie

Naša sila spočíva v taktike priamych akcií a solidarite medzi pracujúcimi. Voči sebe aj pracujúcim sme zodpovední a odhodlaní bojovať, kým nevíťazíme.

V komunikácii so šéfmi a šéfkami sme trpezliví, vynaliezaví a neústupčiví. Vďaka tomu, že sa organizujeme a víťazíme v sporoch, im zanechávame jasný odkaz, že si musia dobre rozmyslieť, či chcú pokračovať vo svojich praktikách a pociťujú, ako zasiahneme ich biznis alebo povest.

Väčšinou sa spoliehajú, že keď vybabrali s pracujúcimi raz, prejde im to znova. Zvyčajne však nepočítajú s možnosťou, že sa im postaví organizovaná sila. A už vôbec nie, že budú musieť čeliť priamym akciám.

Z pozície zväzu dávame jasný signál pracujúcim aj šéfom a šéfkam, že keď sa človek rozhodne ozvať a riešiť spor na pracovisku s pomocou organizácie, priamymi akciami môže dosiahnuť svoje, a to relatívne rýchlo (v porovnaní so súdnymi spormi).

V takomto nastavení a so skúsenosťami z Michalovho sporu sme už o necelé dva mesiace dostali žiadosť o podporu od Martina.

Spor o nevyplatenú mzdu s firmou CATO Agency

Martin pracoval pre CATO Agency od júla 2015 do marca 2016 ako dokladač zvieracích krmív firmy Royal Canin v dvoch pobočkách predajne so stavebným a záhradným materiálom v Bratislave. Od novembra 2015 pracoval aj ako promotér. Prvé výplaty síce dostal načas a v súlade s ustanoveniami pracovnej zmluvy (a Zákonníka práce), ďalšie už však pravidelne meškali. Hoci si uvedomoval, že firma sa dopúšťa protiprávneho konania, nevedel, čo v takej situácii robiť, a tak sa zmieril s tým, že si na peniaze počká. Nakoniec totiž vždy prišli. Až kým...

PRÍČINA SPORU – NEVYPLATENÁ MZDA

Martin nám napísal v polovici marca 2016, keď sa dozvedel, že ho konateľka CATO Agency obvinila zo spôsobenia škody vo výške viac ako 1500 €. O dva týždne sa údajne stretli zástupcovia oboch firiem, suma sa zrazu zvýšila na 3000 € a návrh riešenia znel: Martin odrobí apríl a máj pod dohľadom zástupcu Royal Canin zadarmo a budú si kvit. Samozrejme, s peniazmi za už odrobený február a marec sa mal rozlúčiť tiež.

Martin šéfke CATO Agency obratom odpísal, že si to premyslí a ozve sa. Na osobnom stretnutí sme sa zhodli, že šéfkini návrh riešenia je absurdný a nie je ani v súlade so zákonom. Prebrali sme aj obvinenie zo spôsobenia škody, ktoré sme však uzavreli ako neopodstatnené. Martinovi sme vysvetlili, že v prípadnom spore musí byť aktívny, a potom sme si zhrnuli, čo všetko treba zistiť, aby sme vedeli posúdiť, ako by sa dala získať dlžná mzda za február a marec. Usúdili sme, že potrebujeme získať viac informácií, a tak Martin oznámil šéfke, že potrebuje ešte nejaký čas. Týmto jej dal zároveň najavo, že ak od neho niečo chce, on sám si určí, kedy jej odpovie.

AKO SME POSTUPOVALI MY A DRUHÁ STRANA

Na ďalšom stretnutí s Martinom 19. marca sme si ujasnili požiadavky a prediskutovali konkrétne kroky. Martin mal záujem vstúpiť do sporu, a tak sme sa dohodli, že skúsi sformulovať znenie listu, ktorý by sme šéfke spoločne odovzdali začiatkom mája na adrese sídla firmy v Košiciach. Na inšpiráciu sme mu poskytli znenie použité v spore s OZ DM. Koordináciu akcie v Košiciach sme si vzali na starosť my. Martin pripravil list s požiadavkou a poslal ho na adresu, ktorú malo CATO Agency uvedenú na webstránke. Keď sa mu list vrátil, porovnal adresu na webe s tou v obchodnom registri a zistil, že sú iné.

Medzitým jeden z našich členov začal oslovovať aktivistov a aktivistky z Košíc, či by Martina prišli podporiť počas odovzdávania listu.

Spor, ktorý takmer nebol

Vstup do sporu však nebol úplne hladký. Martin sa odmlčal a znova sa ozval len päť dní pred plánovaným odovzdaním listu v Košiciach. Vysvetlili sme mu, že ak máme vyjsť do sporu, očakávame zodpovednejší prístup z jeho strany a dodržiavanie dohôd a úloh zo stretnutí.

Martina táto situácia mrzela a navrhol, že spoluprácu ukončíme a do sporu nepôjde. Stále sme však mali pocit, že problém je skôr technický a možno by sme sa nemali spoliehať iba na komunikáciu cez internet, ktorá nefungovala spoľahlivo. Okrem toho by nás mrzelo, keby sme firme dovolili, aby s ním takto vybabrala. Navrhli sme mu teda alternatívnu formu komunikácie a opýtali sa, či si to s tým sporom ešte predsa len nerozmyslí. Ukázalo sa, že problém bol naozaj v komunikácii, na ktorej sme sa na začiatku zrejme nedohodli najlepšie. Martin sa teda nakoniec rozhodol, že do sporu vstúpi.

Zvažovali sme síce, že pošleme pôvodný nedoručený list na novú adresu, no nakoniec sme si povedali, že na šéfkou nebudeme brať nijaké ohľady a pripravíme list s požiadavkou, ktorý jej rovno odovzdáme podpísaný našim zväzom. Nebol dôvod ďalej odďaľovať vstup do sporu s firmou, ktorá si dovolila vydierať pracovníka, aby robil zadarmo.

Dohodli sme sa na stretnutí 1. mája v Košiciach, odkiaľ sme mali ísť za šéfkou do novej štvrte s rodinnými domami na okraji Košíc. Miesto sme už mali preskúmané a odfotené, aby sme vedeli, kam ideme a čo nás tam čaká. Vďaka tomu bolo pre nás ľahšie vymyslieť, ako budeme postupovať.

Prvý máj v duchu boja pracujúcich

Plán odovzdať list symbolicky na Prvého mája bola príjemná náhoda. V ten deň sme totiž v Košiciach prezentovali aktivity nášho zväzu a predošlý spor s OZ DM na prvomájovej akcii organizovanej košickými aktivistami a aktivistkami z Food Not Bombs a KLUBu. Spojili sme užitočné s užitočným a pred prezentáciou sa Martin s podporou desiatich ďalších ľudí vybral pred sídlo a zároveň domácu adresu šéfky a jej manžela, t.j. konateľov CATO Agency.

Doma sme nikoho nezastihli, takže Martin nechal list v schránke a z celej udalosti sme podobne ako v prípade OZ DM urobili foto a video záznam.

Pripravujeme sa

Šéfka dostala sedem dní na vyplatenie protiprávne zadržavanej mzdy. Zatiaľ sme sa znova stretli s Martinom a pripravili plán publikovania prvých dvoch článkov o spore na našom webe a časový rozvrh akcií na mesiace máj a jún. Dohodli sme si aj termín ďalšieho stretnutia. Zverejnenie článku o vstupe do sporu vyšlo opäť na symbolický dátum – piatok trinásteho.

Nejasnosti vo výške dlžnej sumy

Keďže šéfka dlžné peniaze nevyplatila, uverejnili sme článok. Takmer okamžite po jeho zverejnení sa Martinovi ozval právnik. Martin v liste žiadal vyplatenie 350 € za február a 35 € za marec. Právnik v telefóne spomenul sumu 390 € za február. Vzápätí sa Martinovi ozvala aj šéfka, ktorá tvrdila, že všetky peniaze sú predsa vyplatené, čo však nebola pravda.

Martinovi sa nepozdávalo, že druhá strana operuje s odlišnými sumami, a tak si znova preveril svoje výpočty. Od šéfky mu navyše prišiel rozpis odpracovaných hodín za jednotlivé mesiace s údajnými dátumami ich vyplatenia. Riadok, podľa ktorého uhradila Martinovi peniaze za marcové odpracované hodiny už vo februári, v nás veľa dôvery v jej účtovníctvo rozhodne nevyvolal...

Po dôkladnej kontrole sa ukázalo, že v skutočnosti sú sumy ešte trochu iné. Problém vznikol v dôsledku neskorého vyplácania miezd a nejasností v sumách za jednotlivé mesiace. Za február nešlo o sumu 350 € ani o 390 € (čo bola v skutočnosti meškajúca výplata za december 2015 a január 2016 vyplatená až koncom februára 2016), ale o 155 €. Šéfke sme teda poslali nový výpočet dlžnej mzdy a upozornili ju na chyby. Na naše opravy nereagovala. Martinovi iba napísala, že ak má nejaké nejasnosti ohľadom mzdy, má ich riešiť s ňou a nie cez náš zväz.

Po tomto vyjasnení faktov sme v rámci korektnosti opravili dlžnú sumu aj na webe. Spor pokračoval.

Rozdeľuj a panuj

Potrebovali sme však vyriešiť ešte jednu vec. Aj keď sme so šéfkou od začiatku sporu komunikovali z našej

adresy, ona vždy odpovedala iba Martinovi. Zjavne tým chcela dať najavo, že neakceptuje našu účasť v spore. Problém však bol, že Martin mal tendenciu odpovedať na jej správy od seba. Nečudovali sme sa mu. Aj počas sporu s OZ DM sme sa viackrát ocitli v podobnej situácii. Našťastie, v oboch prípadoch sme si to pomerne rýchlo a racionálne vyjasnili a s druhou stranou sme komunikovali iba z organizačného e-mailu.

Ide o to, že od okamihu, keď vstúpime do sporu ako zväz, stáva sa kontaktným bodom zväz a nie jednotlivec. Pre človeka v spore je nevýhodou komunikovať z osobnej adresy alebo telefónu. Druhá strana má takto väčšiu šancu narušiť náš spoločný postup, čo by mohlo viesť k nepremysleným, unáhleným a skratovým reakciám. Výsledkom by mohla byť až izolácia a návrat do situácie, aká bola na začiatku, keď proti šéfom stojí človek so svojim problémom úplne sám.

Nedáme pokoj

Na 24. mája sme pripravili publikovanie druhého článku, ktorým bola výzva na podporu Martina v spore (o týždeň išla von aj anglická verzia).

Obsahovala vzor protestného e-mailu a možnosť vyjadriť svoj názor na praktiky firmy pomocou online formulára:

Týmto vyjadrujem nesúhlas s tým, že ste vášmu pracovníkovi Martinovi nevyplatili mzdu za odvedenú prácu vo výške 190 €. Očakávam, že sa k veci postavíte zodpovedne a túto sumu urýchlene vyplatíte. V opačnom prípade budem o praktikách vašej spoločnosti informovať ďalších ľudí.

Dovoľte mi tiež vyjadriť počudovanie nad Vaším konaním. Nevyplácanie miezd je nielen trestným činom, ale aj morálne nesprávnym konaním. Domnievam sa, že suma 190 € nie je pre vašu spoločnosť likvidačná. Naopak, pre Martina ako študenta ide o významnú sumu a navyše o peniaze za odvedenú prácu, na ktoré má nárok podľa zmluvy s CATO Agency s.r.o.

Vyjadrujem podporu Martinovi a kampani, ktorej cieľom je vyplatenie dlžnej mzdy. Ak to bude potrebné, do tejto kampane sa zapojím aj inak ako len e-mailovou formou.

Takisto sme vyzvali ľudí v Košiciach a okolí, aby sa nám ozvali, ak chcú Martina podporiť aj inými formami, keďže sme mali v pláne ďalšie akcie v meste.

Článok sa objavil na viacerých weboch a facebookových stránkach. Oslovili sme tiež organizácie z Medzinárodnej asociácie pracujúcich (MAP) a viaceré nás podporili. Aj vďaka tomu dostávala šéfka až do 7. júna najmenej jeden protestný e-mail denne (dokopy prišlo niečo vyše 60 e-mailov, z toho zhruba polovica bola zo zahraničia).

Šéfka sa nevzdávala a niekoľko hodín po zverejnení článku boli na svete dve reakcie. Prvá išla Martinovým podporovateľom a podporovateľkám. Keďže si dovolili poslať jej protestný e-mail, vyhrážala sa im, že ak zverejnia nepravdivé informácie, dopustia sa trestného činu poškodzovania dobrého mena a dobrej povesti právnickej osoby (a samozrejme, firma bude musieť podstúpiť právne kroky... za to, že jej poslali e-mail...). V našich článkoch pritom neboli nijaké nepravdivé informácie a problematiku poškodzovania dobrého mena sme už celkom slušne poznali z minulosti a zo sporu s OZ DM. Takže sme sa v podstate iba pousmiali. Do článku sme doplnili poznámku, že ak ľudia dostanú reakciu od CATO Agency, môžu nám ju preposlať, aby sme mali prehľad, či každému píše rovnaké nezmysly (a aby sme na ne prípadne mohli reagovať).

Druhá reakcia išla Martinovi. Dostal e-mail, v ktorom nebolo ani slovo o dlžnej mzde. Šéfka chcela vyľakať aj jeho a znova sa vrátila k údajnej škode. Dokonca mu preposlala komunikáciu s Royal Canin (v ktorej bola uvedená výška škody zase iná – už nie 1500 € ani 3000 €, ale 1300 € s DPH). Okrem toho ho začala obviňovať z nedodržavania dohodnutej dochádzky. Martin hneď priložil svoje vysvetlenia. Niektoré jej informácie boli úplne nepravdivé, iné vytrhnuté z kontextu a poprekrúcané. Nás však zaujímalo iba vyplatenie dlžnej mzdy. Totiž, ono sa to nerobí tak, že firma len tak nevyplatí pracovníkovi mzdu na základe obvinenia zo spôsobenia škody. V prípade, že zamestnanec škodu neuzná, vo veci rozhoduje súd, ktorým sa firma síce vyhrážala, ale dobre vedela, že by neuspela. Zákon navyše presne určuje, aká môže byť výška náhrady škody v závislosti od výšky mzdy.

Kontaktujeme partnerov firmy

S Martinom sme sa znova stretli, aby sme sa dohodli na ďalšom postupe, pri ktorom sme chceli použiť doteraz nezverejnené informácie o praktikách firmy. Ani v najbližších týždňoch sme totiž neplánovali dať pokoj. Práve naopak, chceli sme ešte pritvrdiť. Zistili sme, že šéfka je zodpovedná za PR a marketing júnového Art Film Festu v Košiciach. Koncom mája sme teda začali oslovovať organizátorov festivalu, aby sa vyjadrili k spolupráci s osobou, ktorá nevypláca mzdy.

Reakcia šéfy prišla ešte v rovnaký deň. Martinovi však iba preposlala posledný e-mail a dodala, že od neho žiada kontakt na niekoho z nášho zväzu, pretože vec údajne postupuje právnikovi. Táto absurdná logika nás opäť pobavila. O dva dni odišiel e-mail ďalšiemu partnerovi festivalu, a potom ďalšiemu a ďalšiemu...

Priama akcia na módnej prehliadke

Okrem toho sme sa dohodli, že zorganizujeme protestnú akciu počas módnej prehliadky kostýmov Art Film Festu, ktorá sa konala 1. júna. Akcie sa mal zúčastniť aj Martin, no žiaľ, na poslednú chvíľu mu do toho prišli pracovné povinnosti a nemohol vycestovať do Košíc. Nebola to síce ideálna situácia, ale rozhodli sme sa, že do toho pôjdeme aj tak.

Prehliadka sa konala vo vychytenom hoteli Jasmín. Košickí aktivisti prišli pred hotel s letákom o spore a rozprávali sa s návštevníkmi akcie, reklamnými partnermi a médiami o konaní osoby zodpovednej za PR festivalu. Zvyšné letáky skončili za stieračmi áut na parkovisku pri hoteli.

Text letáku:

PR a marketing Art Film Festu v rukách osoby dlhujúcej mzdu

Áno, na Slovensku je stále množstvo podnikateľov, ktorí odmietajú vyplácať mzdy. Medzi takých patrí aj spoločnosť CATO Agency s.r.o., ktorej konateľka Mgr. Veronika Šmihulová Kašpar je zodpovedná aj za PR a marketing Art Film Festu.

Tento leták nie je namierený proti Art Film Festu. Myslíme si však, že keď ide o nevyplácanie miezd, nikdy nie je správne zostať ticho. Pevne veríme, že s touto myšlienkou súhlasíte aj Vy ako ľudia oceňujúci umenie, ktoré bolo vždy aj prostriedkom ako poukazovať na spoločenské neduhy.

O čo ide

Mgr. Šmihulová Kašpar protiprávne odmieta vyplatiť pracovníkovi Martinovi mzdu vo výške 190 € za prácu, ktorú vykonal pre CATO Agency s.r.o. vo februári a marci 2016. Tento záväzok jej vyplýva z Dohody o brigádnickej práci študentov uzavretej dňa 16.7.2015, kde sa uvádza: „Mzda je splatná pozadu za mesačné obdobie, a to najneskôr do konca nasledujúceho kalendárneho mesiaca podľa § 129 Zákonníka práce.“

Martin však svoje peniaze stále nemá. Domnievame sa, že suma 190 € nemôže byť pre nijakú firmu likvidačná, no pre Martina ako študenta ide o značnú sumu peňazí, navyše za odvedenú prácu a v súlade s uzavretou zmluvou.

Je smutné, že v deň tlačovej konferencie a prehliadky musíme poukazovať na takýto vážny problém. Kladieme si však otázku, kde je záruka, že Mgr. Šmihulová Kašpar nebude konať protiprávne aj v iných svojich aktivitách, keďže v prípade Martina zatiaľ nekoná a peniaze zostávajú nevyplatené?

Mrzí nás, že v dôsledku vzniknutej situácie musíme osloviť aj Vás, a rovnako nás mrzí, že Mgr. Šmihulová Kašpar svojim konaním dostáva do nezávideniahodnej situácie nielen seba, ale aj Art Film Fest. Sme však presvedčení, že za prácu sa platí, a ak nie, treba na to vždy upozorňovať, aj keď je možné, že to v tomto prípade nemusí pôsobiť dobre pre PR a marketing Art Film Festu.

Tento leták vznikol ako vyjadrenie podpory Martinovi v nádeji, že spoločnosť CATO Agency s.r.o. sa

konečne postaví k veci zodpovedne a vyplatí dlžnú mzdu.

Držte nám palce, aby spor trval čo najkratšie. Ak sa ani vám nepáči, čo sa deje, podporte prosím Martina. Odporúčame tiež kontaktovať CATO Agency s.r.o. alebo priamo Mgr. Šmihulovú Kašpar. Naše stanovisko nájdete na webstránke www.priamaakcia.sk. Ak budete mať ďalšie otázky, radi Vám na ne odpovieme na info@priamaakcia.sk.

A peniaze sa zrazu našli

Ďalšie naplánované aktivity sme už realizovať nemuseli. Presne týždeň po prehliadke dostal Martin na účet 175 €. Dohodli sme sa, že šéfke napíšeme, že to nie je celá suma. Martinovi nechcela preplatiť taxík (5 €), hoci mu to predtým sľúbila, ako aj dve hodiny (10 €), ktoré odpracoval na promo akcii pre Royal Canin (žiadosť, aby zostal na akcii o dve hodiny dlhšie, prišla na mieste od zodpovednej zástupkyne tejto spoločnosti). Šéfke sme teda poslali e-mail, v ktorom sme tieto položky rozpísali, a boli sme zvedaví, aký postoj zaujme.

Deň na to prišla reakcia, v ktorej však nebola jasná odpoveď na náš e-mail týkajúci sa zvyšných 15 €, a tak sme sa pripomenuli znova. Až potom sa šéfka vyjadrila jasne. Nám trucovito odpísala, že náš zväz nepovažuje za Martinovho zástupcu a just bude v danej veci kontaktovať iba jeho. Nechýbala ani obligátna hrozba právnymi krokmi.

Martinovi oznámila, že v prípade taxíka požaduje originál dokladu o zaplatení (nestačil jej poslaný sken) a dve navyše odpracované hodiny mu jednoducho nezaplatí, lebo ona od neho nikdy nič také nežiadala. (Bolo by celkom zaujímavé vidieť účtovníctvo medzi CATO Agency a Royal Canin a spôsob, akým v ňom boli vyúčtované tieto dve hodiny...).

Martin sa vyjadril, že mu nestojí za to naťahovať sa s ňou o 15 €. Rešpektovali sme jeho rozhodnutie, a týmto sme spor považovali za ukončený.

Varovanie pred praktikami CATO Agency

V článku, ktorý sme uverejnili po spore, sme zhrnuli nejasnosti týkajúce sa praktík CATO Agency, aby sme varovali ľudí, ktorí by pre túto firmu chceli pracovať v budúcnosti:

- *Neskoré vyplácanie miezd*

Firma vyplácala výplaty po lehote, ktorú upravuje § 129 Zákonníka práce.

- *Nevyplácanie miezd*

Išlo o príčinu Martinovho sporu. Šéfka navyše najprv klamala, že všetko vyplatila. Sme presvedčení, že Martin dostal svoju mzdu len vďaka našej kampani.

- *Evidencia odpracovaných hodín*

Firma mala problém poskytnúť kompletnú evidenciu. Martin si však viedol dobré záznamy e-mailov a SMS a aj vďaka tomu mohol jednoducho spochybniť evidenciu, ktorú poskytla šéfka.

- *Zmluva v rozpore so zákonnými požiadavkami*

V dohode o brigádnickej práci študentov nebola riadne špecifikovaná náplň práce ani miesto výkonu práce. Nezrovnalosti boli aj v dátumoch na zmluve, čo si pravdepodobne neskôr všimla aj šéfka. Martina požiadala, aby podpísal dokument, ktorý by to čiastočne ošetril. Podobný pokus sme zažili aj v predošlom spore. Ktovie, prečo niekto vôbec skúša také priehľadné triky...

- *Je CATO Agency s.r.o. pracovná agentúra?*

Spoločnosť má v názve „agency“ (agentúra), no podľa Obchodného registra nemala v predmete činnosti nič, čo by ju oprávňovalo sprostredkovať prácu. Napriek tomu pracoval Martin pre inú firmu (Royal Canin) v priestoroch tretej firmy (v obchodoch so stavebným a záhradným materiálom) a prácu vykonával nielen na základe pokynov od konateľky CATO Agency, ale aj zástupkyne Royal Canin.

Študentov a študentky sme v článku upozornili aj na opatrnosť pri podpisovaní zmlúv a vykonávaní prác pre rozličné firmy a odkázali na našu voľne dostupnú publikáciu o brigádnickej práci Ideš na brigádu? Skúsenosti a tipy, ako so sebou nenechať zametať.

MARTINOV POHĽAD NA SPOR

Počas jednej z debát nám Martin spomenul, že náš zväz už nejaký čas pozná a dokonca bol aj na jednej našej prezentácii. Nemuseli sme mu teda vysvetľovať, ako fungujeme, ale požiadali sme ho, aby si prečítal všetko o spore s OZ DM, aby mal predstavu, čo ho môže čakať. Ako sa ukázalo, nakoniec sa ocitol v podobných situáciách ako Michal, a takisto ich ustál dobre. S Michalom sa tiež osobne porozprával na jednom zo stretnutí.

Aj po tomto spore sme boli zvedaví, ako ho vnímal samotný pracovník. Martinovi sme preto poslali rovnaké otázky ako predtým Michalovi.

Čo tá tento spor naučil a čo ti dal do života?

Presvedčil ma o sile priamej akcie ako formy boja. V mojom prípade to bolo za vyplatenie mzdy, ale myslím si, že môžem zovšeobecniť a povedať, že podobnými formami nátlaku sa dajú riešiť rôzne spoločenské problémy. Nevie mi predstaviť, že by som bez Priamej akcie v spore uspel tak rýchlo, resp. uspel vôbec. Takisto mi spor pomohol naučiť sa zvládať rôzne situácie bez nervov, predsa len, s niečím podobným som sa doteraz nestretol.

Čo bolo pre teba v spore najdôležitejšie?

Bola to podpora ľudí. Vedel som, že v tom nie som sám. Keď sme v Košiciach odovzdávali list s požiadavkou o vyplatenie mzdy, nečakal som, že sa nájde toľko ochotných ľudí, ktorí by ma nezištne podporili. Cítil som aj podporu kamarátov, známych, no tá bola viac-menej len morálna.

Čo by si poradil niekomu s podobným problémom?

Všetkým, čo majú podobný problém, by som poradil, aby sa nebáli. Uvedomujem si, že niekedy je jednoduchšie nespravodlivosť prehliadať, a to aj v prípade, že smeruje voči vám osobne. Viem, že ľudia sa vo všeobecnosti boja postaviť proti tým, ktorí sú v nadriadenom postavení, v pozícii silnejšieho. Sám som sa dlho rozhodoval, či mi stojí za to ísť do otvoreného sporu, no podpora, ktorú som počas celého sporu cítil, a úspešný výsledok ma presvedčili o tom, že som sa rozhodol správne.

ČO DAL SPOR NÁM A POUČENIA DO BUDÚCNOSTI

Každý náš spor je iný. Používame síce rovnakú taktiku (priame akcie), no zakaždým musíme zohľadniť celkom iné okolnosti a vymyslieť takú stratégiu, ktorá čo najrýchlejšie zabezpečí splnenie požiadaviek pracujúcich.

Zbieranie skúseností do ďalších bojov

Od začiatku sme vychádzali z toho, že po každom spore na tom budeme lepšie, pretože budeme môcť zúžitkovať predošlé skúsenosti. To sa nám v tomto prípade podarilo do bodky naplniť. Martinovi sme vedeli poskytnúť morálnu podporu vo vypätejších situáciách a dobre vysvetliť naše návrhy v situáciách, ktoré boli takmer rovnaké ako v minulosti. Zdôrazňovali sme, že je dôležité nedať sa zatahnuť do nezmyselných debát, nepodvoľovať sa, sústrediť sa na fakty, zbytočne nevysvetľovať a „ísť si svoje“.

Domnievame sa, že ak chceme dosahovať zmeny v spoločnosti, ľudia sa musia organizovať. V organizáciách zhromažďujeme skúsenosti z vlastných aj iných bojov. Ak je naša činnosť systematická, lepšie nás pripravuje na kritické spoločenské situácie, ale aj na riešenie každodenných problémov členov, členiek a ostatných ľudí, ktorí požiadajú o pomoc. Schopnosť vyriešiť tieto problémy je potom signálom pre ďalších pracujúcich, že nie sú sami a spoločne niečo dokážeme. Keď sme sa Martina na začiatku pýtali, prečo sa obrátil práve na nás, jeho odpoveď potvrdila to, čo sme práve napísali – myslel si, že mu vďaka našim skúsenostiam budeme vedieť poradiť. Nakoniec sme mu vedeli nielen poradiť, ale aj pomôcť vyriešiť celý problém.

Koordinácia sporu v meste bez lokálnej skupiny

Tento spor bol pre nás veľkou výzvou. Museli sme zvážiť, či si naň trúfame, pretože jeho príčina sa nachádzala v Košiciach, čo je 400 km od našej bratislavskej lokálnej skupiny. V regióne sme síce mali členov (tzv. izolovaní členovia, ktorí sú plnohodnotnou súčasťou zväzu, no nie je ich dosť na to, aby vytvorili lokálnu skupinu), no iné je

mať na starosti spor, keď je človek v meste osamotený, a iné, keď je v skupine. Ubezpečili sme sa, že keď si budeme navzájom pomáhať a rozdelíme si povinnosti, spor dokážeme zvládnuť.

Veľmi nám pomohli aj aktivisti a aktivistky z Košíc. Podieľali sa na organizácii a uskutočnení dvoch dôležitých priamych akcií (odovzdanie listu a protest pred hotelom) a zohrali kľúčovú úlohu v celom spore. Celkovo bola dobrá odozva z východu Slovenska aj z hľadiska počtu odoslaných protestných e-mailov.

Neočakávané udalosti

Nemilo nás prekvapil fakt, že Martinove podklady k výpočtu dlžnej sumy neboli úplne presné, takže sme ju museli opravovať. Podobná vec sa nám stala neskôr aj v inom (vítaznom) spore v reštauračnom sektore. Príčiny boli v oboch prípadoch rovnaké: chaotické účtovníctvo, neskoré vyplácanie miezd a neochota firiem komunikovať pred vstupom do sporu. Nejasnosti, ktorým sa dalo predísť, sa teda mohli riešiť, až keď firmy pochopili, že to myslíme vážne. Táto skúsenosť preverila našu schopnosť reagovať na nepredvídané situácie, vhodne ich vyriešiť a aj napriek nim v sporoch uspieť.

Ďalšie tri spory sme spracovali inak ako spor s OZ DM a CATO Agency, pretože sa týkajú jedného odvetvia – reštauračných služieb. Zatiaľ čo v prvých dvoch sporoch sme sa pokúsili podrobne zachytiť chronológiu a anatómiu sporov, nasledujúce boje si všímame práve v kontexte odvetvia a jeho špecifik.

Tri boje v reštauračných službách

V rokoch 2017 až 2019 sme viedli tri spory v gastronómii. Týkali sa pizzerie, kaviarne a bistra. V dvoch sme uspeli v priebehu niekoľkých týždňov, tretí bol predčasne ukončený zo strany pracovníčky. Hoci ide iba o tri spory, myslíme si, že sa dajú zmysluplne porovnať a zhodnotiť. Našu analýzu sme doplnili aj o niekoľko tipov, ktoré by mohli byť užitočné (nielen) pre ľudí pracujúcich v reštauračných službách.

PRÍČINA SPOROV

O príčinách jednotlivých sporov sme informovali v samostatných článkoch na našom webe, takže ich len stručne zhrnieme.

* Martin pracoval v Lozano Pube ako pizzér a firma mu po odchode odmietala preplatiť 201 € za vyčerpanú dovolenku.

* Mia obsluhovala v kaviarni Space Mania (tzv. hravá kaviareň určená pre deti aj dospelých) a majiteľka jej dlhovala 222,44 € za odpracované hodiny.

* Jakub pracoval ako pomocný kuchár v bistre a šéfka mu nevyplatila mzdu a náhradu mzdy vo výške 584,61 €.

PRVÉ KROKY PRACUJÚCICH

Martin aj Jakub sa najprv pokúšali riešiť problém individuálne. Martin sa stretol s reakciou, ktorú by sme mohli nazvať *taktikou opakovaných sľubov*. Keď si pýtal dlžné peniaze, stále počúval, že ich dostane, no nič sa nedialo. Hoci táto taktika často spôsobí, že človek stratí záujem riešiť problém, Martin sa nevzdal (a to ani po odpovedi z inšpektorátu práce, že sa vecou nebude zaoberať a má to riešiť súdnou cestou) a kontaktoval nás.

Aj Jakub so šéfkou celý čas komunikoval a na jej zámer prepustiť ho reagoval snahou dohodnúť sa na lepších podmienkach. Jej odpoveď bola oveľa drsnejšia ako v Martinovom prípade. Nazvali by sme ju jednoducho *pomsta* (aj keď označiť ju ako *dotknuté ego* by tiež nebolo ďaleko od pravdy). Vyhrážala sa, že mu bude pridelať menej zmien, a to aj urobila. Dospelo to až do bodu, kedy mu odmietala vyplatiť akékoľvek dlžné peniaze.

V Miiinom prípade bola situácia komplikovanejšia. Keď si prišla po poslednú výplatu, šéfka jej dala iba časť peňazí (70 €) za 20 odpracovaných dní a tvrdila, že toľko to vychádza za 40 odpracovaných hodín, pričom jej odmietla ukázať dochádzkovú kartu. Mia dostala „na výber“: buď podpíše kópiu výplatnej pásky, alebo jej šéfka nedá ani tých 70 €. Mia teda podpísala a hneď sa ozvala svojej kamarátke Maji, ktorej sa so všetkým zdôverila. So šéfkou sa pokúšali spojiť telefonicky, cez SMS a neskôr aj e-mailom, avšak bez reakcie. Šéfkina *taktika mŕtveho chrobáka* však ani v tomto prípade nevedla k rezignácii pracovníčky. Práve naopak, Mia zareagovala priam obdivuhodne. Spoločne s Majou a občas aj ďalšími sympatizujúcimi ľuďmi začali niekoľkokrát do týždňa protestovať s transparentmi pred kaviarňou. Šéfka vytiahla z arzenálu *taktiku obeť*: zakaždým zavolała policajtov, ktorým potom vykladala, že u nich Mia kradla, že deti v kaviarni sa boja alebo že protesty narušujú verejný poriadok. Po niekoľkých týždňoch akcií, ktoré neprinášali výsledok, nás Mia a Maja kontaktovali so žiadosťou o pomoc.

ZAPOJENIE ZVÄZU PRIAMA AKCIA A STANOVENIE POŽIADAVIEK

Aj v týchto sporoch sme urobili rovnaký prvý krok ako predtým. Preštudovali sme si všetky dostupné dokumenty a tam, kde to bolo potrebné, sme prepočítali, koľko vlastne šéf alebo šéfka dlhuje. Tento postup má za cieľ určiť presnú sumu, ktorá bude neskôr súčasťou požiadaviek.

Martinov prípad bol relatívne jasný. Dlžná suma sa odvíjala od informácií od účtovníčky firmy.

Mia si mala na pokyn šéfkiny značiť menej hodín, ako v skutočnosti odpracovala, no našťastie si viedla aj vlastné záznamy. Odfotila si aj skutočnú dochádzkovú knihu, vďaka ktorej sme nakoniec vypočítali presnú dlžnú sumu.

Najkomplikovanejší bol výpočet v Jakobovom prípade, pretože šéfka vyplácala časť výplaty načierno, výplatné pásky boli jeden veľký bordel, pracovná zmluva neobsahovala povinné náležitosti, ako je napríklad pracovný čas, a šéfka mu navyše prestala pridelať zmeny. Nakoniec sa nám však predsa len podarilo spísať presnú požiadavku.

Treba dodať, že odpracované hodiny si značili a fotili aj Martin a Jakub. Odkladali si aj výplatné pásky a mali k dispozícii dôležité SMS alebo iné správy. Takáto dokumentácia výrazne uľahčí prípravu sporu, lebo vieme ľahšie sformulovať požiadavky a vyvinúť účinnejší tlak, ale netvrdíme, že ak chýba, všetko je stratené. Chceme len zdôrazniť, aké dôležité je robiť si záznamy o všetkom, čo sa na pracovisku deje (a nemusí to súvisieť iba s peniazmi, ale aj s pracovnými podmienkami, bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci a pod.).

ODOVZDANIE LISTU S POŽIADAVKAMI

Odovzdanie listu je akcia, ktorou dávame firme najavo, že pracujúci majú problém, ktorý treba vyriešiť, a že za nimi stojí náš zväz. V liste je vždy termín, dokedy má byť problém vyriešený. V prípade, že ho firma nedodrží, vstupujeme do otvoreného sporu. Pri odovzdávaní listov v spomenutých prevádzkach zaujali zodpovedné osoby úplne odlišné postoje.

Šéf Lozano Pubu vystupoval naoko suverénne. Veľmi rýchlo začal skúšať, či sa mu podarí oddeliť Martina od nás ostatných (prehováral ho, aby si s ním bez nás sadol za stôl a porozprávali sa). Našťastie, Martin sa aj vďaka našej prítomnosti nenechal zlomiť.

V prípade Space Manie sme zastihli pred vchodom do kaviarne šéfkinho manžela (ktorý v kaviarni občas pracuje). Ten sa držal manželkinej taktiky mŕtveho chrobáka, tváril sa, že sa ho problém vôbec netýka a list odmietol prevziať. Po otázke, či máme list nechať na zemi pred dverami Space Manie, naoko flegmaticky naznačil, že pokojne. Po našom odchode sa poň musel zohnúť a odovzdal ho manželke. Tá zrazu ožila, prestala Mia ignorovať a napísala jej SMS, v ktorej spomenula možnosť „dohodnúť sa“. Namiesto konkrétnej dohody však v skutočnosti iba chcela, aby sa Mia stretla so štyrmi (!) právnikmi Space Manie, na ktorých hodila celú záležitosť, aby sa zbavila zodpovednosti za riešenie vzniknutého problému.

Ani Jakubovu šéfkou sa nám nepodarilo zastihnúť osobne, no vymenili sme si aspoň zopár e-mailov. Keďže ako jediná vyplatila peniaze v určenom termíne, do otvoreného sporu sme nakoniec nevyšli.

STUPŇOVANIE NÁTLAKU

Začali sme klasicky – medializáciou. Na webstránke sme zverejnili základné informácie o konaní firmy s výzvou k solidarite s pracujúcimi. Ľudia mohli do firmy zavolať, napísať svoj názor e-mailom alebo pridať pár slov na hodnotiace portály.

Druhým krokom boli konkrétne nátlakové akcie.

V čase, keď sme vstupovali do sporov, sa v Lozano Pube aj Space Manii mali konať aktivity tretích strán (stand-up show a akcia pre deti). Túto príležitosť sme využili a informovali ich o spore. Vysvetlili sme, že môžu prispieť k jeho rýchlemu ukončeniu a vyhnúť sa problémom v prípade, že by počas sporu spolupracovali s podnikom.

V prípade majiteľa Lozano Pubu bola reakcia blesková. Ktovieprečo si vybral facebookovú stránku českej Anarchistickej federácie, kde k zdieľanému článku o spore napísal toto:

„Tak aby som to uviedol na správnu mieru. Bývali zamestnanec Martin ma nekontaktoval za posledný rok ani jedenkrát až pokiaľ ma nenavštívil minulý týždeň reštauráciu s partiou na obrázku. Ktorý obklúčili môj stôl počas obedovania, čo si myslím že je absolútne neslušné a nevychované. A ich drzosť bola až taká veľká že si ma ako obedujem začali natáčať s kamerou. Keď som navrhol Martinovi aby tam ostal že prešetím čo ma na srdci tak jeden z tých drzých a nevychovaných mu povedali že nie ideš s nami. Ak si myslíte že na mňa toto vaše drzé arogantné správanie platí tak to ste na omyl to možno platí na japonské rybárske lode čo lovia veľryby. Bývali zamestnanec ma moje číslo vie kde ma nájsť a môže sa so mnou o jeho problémy porozprávať a ak zistím že naša firma mu niečo dlží tak dohliadnem aby sa to doriešilo. A vám dám jednu radu, žijte tak aby ste si

nemuseli mazať tváre na fotkách.“

Na to sme reagovali:

„V priebehu roka 2017 Martin viackrát informoval Lozano Pub o tom, že mu nebola preplatená dovolenka. K dispozícii máme SMS komunikáciu s opakovanými príslubmi, že peniaze budú vyplatené. Doteraz sa tak nestalo.

Dňa 30.10. ste boli o probléme opätovne informovaný prostredníctvom písomnej výzvy na uhradenie dlhu. Odvtedy uplynuli dva týždne, počas ktorých ste mohli problém vyriešiť a dlžnú sumu 201 € vyplatiť.

Jediným riešením tohto sporu je okamžité uhradenie dlžnej sumy Martinovi. Keď bude suma za nepreplatenú dovolenku (ktorá je jediným dôvodom tohto sporu) uhradená, spor budeme považovať za uzavretý.“

Tri dni od začiatku sporu (resp. hneď na druhý deň po komunikácii na Facebooku), boli dlžné peniaze vyplatené.

Spor s bistro sa skončil ešte skôr a do verejnej fázy sa ani nedostal, keďže šéfka poslala peniaze na účet pred vypršaním termínu.

Skutočné stupňovanie nátlaku sa teda udialo len v prípade Space Manie. Tam sme dokonca dostali aj reakciu od tretej strany. Majiteľka agentúry FUNTASIA, ktorá spolupracovala so Space Maniou na tzv. Frozen Party, nám na naše upozornenie na problém odpísala, že praktiky Space Manie sa jej netýkajú, a preto sa k celej veci nebude vyjadrovať. Takýto alibizmus sme nemienili akceptovať a na Frozen Party sme sa preto rozhodli prísť aj my.

V ten deň sme sa ešte zastavili v centre Senca s letákmi o spore a možnostiach podpory. Reakcie ľudí boli priaznivé, mnohí už o probléme vedeli a boli prekvapení, že sa také niečo deje. Viacerí prisľúbili, že informácie o spore rozšíria medzi svojimi známymi alebo oslovia samotnú majiteľku firmy.

Po príchode do priestorov Space Manie na nás začal kričať náš obľúbenec (majiteľkin manžel) a do jedného z nás aj strkať. Reagovali sme pokojne: rodičom sme rozdávali letáky a hľadali majiteľku, aby nám povedala, kedy uhradí dlžné peniaze. Majiteľkin manžel naopak robil rozruch a vyzýval pracovníčku za pultom, aby zavolała políciu, čo nám prišlo vzhľadom na prítomnosť detí vrcholne nevhodné (hlavne keby polícia naozaj prišla). Po niekoľkých minútach sme priestory opustili. Rodičov sme dodatočne kontaktovali cez Facebook a objasnili im, že naším zámerom nebolo pokaziť im ani ich deťom podujatie. Sami sme rodičia a vysvetlili sme, že je podľa nás neakceptovateľné, aby takíto ľudia pracovali s deťmi a podnikali tak, že nevyplácajú peniaze za prácu.

Akcia v Senci nebola jedinou nátlakovou aktivitou. Majiteľka dostala desiatky e-mailov zo Slovenska aj zahraničia. Zapojili sa hlavne organizácie (a ich členovia) z Medzinárodnej asociácie pracujúcich (MAP) z Británie, Nórska, Poľska, Rakúska, Ruska, Španielska a USA. E-mail poslal aj sekretariát MAP a podpora pre Miu prišla od jednotlivcov a ďalších spriatelovaných organizácií z Británie, Česka, Chorvátska, Nemecka, Slovinska, Španielska a USA. Viacerí ľudia tiež vyjadrili svoj názor napríklad na facebookovej stránke Space Manie (odkiaľ však boli príspevky opakovane vymazané).

Do Senca sme sa vrátili ešte raz – na tzv. pirátsku párty. Vyzbrojili sme sa pirátskymi maskami, bubnom, transparentmi a bolo nás počuť všade naokolo. Majiteľka kaviarne opäť nebola prítomná, nášho obľúbencu vystriedal najatý SBS-kár, ktorý nás ale nijako neobťažoval, lebo bol skoro celý čas vnútri. Šéfku sme však aj tak nenechali na pokoji. Po asi polhodine sme sa presunuli pred jej panelák, kde sme pokračovali so skandovaním. Táto akcia bola obzvlášť úspešná, pretože aj keď vnútri zopár rodičov s deťmi bolo, avizovaná Pirátska párty sa nakoniec neuskutočnila.

Ďalšie plánované aktivity sme už nezrealizovali, pretože pár dní po tom, ako sme sa Miou dohodli na pláne ďalších akcií, začala bez nášho vedomia riešiť ukončenie sporu so šéfkou. Keďže išlo o porušenie dohody o spoločnom postupe, museli sme Mii oznámiť, že aktivity z našej strany pozastavujeme. O týždeň nás Mia informovala, že spor ukončuje. Dlžné peniaze nakoniec nedostala.

VÝSLEDOK A VYJADRENIA PRACUJÚCICH

Martin dostal presne to, čo žiadal. Na účet mu prišla dlžná suma 201 €. Neskôr nám napísal:

Stálo to dosť námahy, ale stálo to za to, za čo som vám veľmi vďačný.

Mia svoje peniaze nedostala, napísala nám však (rovnako ako aj Maja) svoje vyjadrenie:

Mia:

„Už to nechcem riešiť. Pol roka sme tam chodili a nikam sa to nepohlo, ale ďakujem všetkým, ktorí ste mi pomáhali. Nezabudnem nato, že ste mi pomáhali. Ešte raz veľké ĎAKUJEM.“

Maja:

„Ďakujem vám Priama akcia, že ste sa ujali tohto sporu na môj podnet. Naozaj si to vážim, naučila som sa veľa nového a dúfam, že bude príležitosť, aby som vám ešte nejak pomohla.“

Jakub svoje dojmy vyjadril v obsirnejšom rozhovore.

Prečo si sa rozhodol riešiť problém v práci s naším zväzom?

Zväz Priama akcia poznám už minimálne päť rokov a vždy som ho podporoval, pretože sympatizujem s jeho aktivitami. Verím, že vzájomná pomoc a solidarita je to, čo môže pomôcť ľuďom v boji proti nepravostiam vznikajúcim v dnešnom systéme. Ďalším dôvodom, prečo som problém riešil s PA, bolo, že riešiť čokoľvek so šéfkou bolo na dlhé lakte aj vtedy, keď tvrdila, že je ochotná danú vec riešiť. Vedel som, že sám nič nedosiahnem, a tak som sa radšej nakontaktoval na PA.

Mnohým ľuďom sa môže zdať zvláštne alebo až podozrivé, že si problém neriešil súdnou cestou. Stretol si sa v svojom okolí s takým názorom aj ty? Čo si o tom myslíš?

O probléme s bistro som ľuďom v mojom okolí veľmi nehovoril a tým, čo o ňom vedeli, som vopred vysvetlil, prečo je podľa mňa lepšie riešiť ho radšej s Priamou akciou ako súdnou cestou, a zároveň aké sú nevýhody riešenia súdnou cestou. Primárne je to čas, ktorým sa spor natáhuje, a nervy okolo toho. Obzvlášť so zreteľom na slovenské súdnictvo.

Jednou z našich podmienok bolo, že budeš aktívny a že nebudeme robiť veci za teba. Vedel by si povedať, či bol nejaký rozdiel medzi tvou predstavou o vlastnej aktivite na začiatku a tým, čo všetko to nakoniec zahŕňalo napríklad z hľadiska času a potreby reagovať na vývoj problému?

Keďže viem, ako funguje riešenie sporov s PA, rozdiel medzi mojou predstavou a realitou nebol. Samozrejme, prípravy na spor a riešenie detailov nie sú záležitosti, že poviem info a nestarám sa, takže zaberajú dosť času a vyžadujú veľa detailnej práce a trpezlivosti. Keď však chceme niečo v spoločnosti dosiahnuť, musíme na tom SPOLOČNE pracovať. :)

Čo pre teba bolo počas riešenia problému najťažšie?

Najťažšia bola časová spotreba týchto aktivít. Nebol to síce nejaký extrém, no vzhľadom na to, že takmer každý deň mám program a povinnosti od rána do večera, bolo niekedy celkom náročné do toho napasovať aj riešenie aktivít ohľadom sporu.

Aký si mal pocit z toho, že žiadaš peniaze za hodiny, ktoré si neodrobil?

Spočiatku som to ani neplánoval žiadať, ale keď som zistil od ľudí z Priamej akcie, že je to možné (a má to oporu aj v zákone), tak som pristúpil aj na túto možnosť. Pocitovo mi to bolo najskôr zvláštne, potom som si však spomenul na šéfkinu vetu, že ona mi bude určovať, koľko odrobím, čo mi prišlo už vtedy z jej strany ako slušný odrb.

Ako si prežíval spoločné odovzdanie listu s požiadavkou v bistre? Čo bolo pre teba povzbudzujúce alebo naopak stresujúce?

Nervozita tam samozrejme bola, ale neviem, prečo by som sa mal báť žiadať to, čo mi právom patrí. Povzbudzujúcim momentom bola podpora od ľudí, ktorí prišli so mnou odovzdať list s požiadavkami. Veľmi si to vážim a potešilo ma, že ľudia vedia prejaviť solidaritu a nezatvárajú sa iba do svojho sveta egoizmu. Ďalším pozitívnym momentom bolo, že som sa opäť videl s kolegami. :)

Stresujúcim momentom okrem odovzdávky ako takej bolo odovzdanie listu prevádzkarke, s ktorou mám tiež dobré vzťahy a nechcel som, aby to brala ako útok voči jej osobe. Na druhej strane verím, že pochopila, o čo išlo.

Vieme, že majiteľka v istom momente zvolila typickú taktiku zamestnávateľov: začala zastrašovať a vyhrážať sa trestným oznámením, čo je vždy nepríjemné. Ako si to vnímal ty? Čo by si v tejto situácii poradil ostatným?

Nebolo mi to príjemné, ale očakával som to. Podávanie trestných oznámení je častá taktika zamestnávateľov v sporoch s PA. Z toho, čo viem, išlo vždy o výmysly, ktoré nemali nijaké opodstatnenie. V mojom prípade to platilo dvojnásobne, keďže kampaň sa ešte ani nezačala. Šéfka napriek vyhrážkam nakoniec žiadne trestné oznámenie nepodala.

Ostatným by som poradil, aby sa nebáli, pretože pokiaľ žiadajú to, čo im patrí, určite nekonajú protizákonne.

Ako si zareagoval, keď ti šéfka poslala viac peňazí, ako si žiadal (resp. čo si si o tom pomyslel)?

Avizovala to už vo svojom poslednom maili. Prekvapilo ma to, no uveril som, až keď mi tá suma prišla na účet. Lenže mne nešlo o to, aby som zarobil na bistre (kde, mimochodom, stále robia kolegovia, ktorých mám rád, a nechcel som a ani nechcem, aby to malo na nich akýkoľvek negatívny dopad), a tak som jej „prebytok“ hneď vrátil.

A ako si teda vnímal to, že ti poslala viac?

Tvárila sa, že z jej strany ide o prejav láskavosti a štedrosti, avšak v kontexte celého mailu som mal pocit, akoby ma postavila do pozície chudáčika, ktorý „nemá ani na kabát“. Nie som prípad pre charitu. Žiadal som len, čo mi patrilo.

Čo by si poradil niekomu s podobným problémom?

Nielen niekomu s podobným problémom, ale každému, kto má alebo mal problémy v práci, by som poradil, aby to riešil a aby neakceptoval nespravodlivosť od šéfov či vedenia. V gastronómii, ale aj v iných odvetviach by mali byť zamestnanci na prvom mieste, pretože oni šéfom tvoria zisk. Nech si zvykajú, že si nemôžu dovoľovať a robiť so zamestnancami, čo sa im zachce.

SPORY V ČÍSLACH

	Lozano Pub	Space Mania	bistro
Dĺžka sporu (od odovzdania listu s požiadavkami) v dňoch	14	63	19
Počet odoslaných solidárnych e-mailov (o ktorých vieme)	4	58	0
Dlžná suma (v €)	201	222,44	584,61
Vybojovaná suma (v €)	201	0	584,61

PREČO SME V DVOCH SPOROCH USPELI A V JEDNOM NIE?

Úspech závisí predovšetkým od dodržania dohodnutej stratégie. Príčiny nedodržania dohody v prípade Space Manie sa môžu objaviť aj v ďalších sporoch a zrejme sa im nedá nikdy celkom vyhnúť. Súvisia predovšetkým s pochybnosťami na strane pracujúcich, ktoré pramenia napríklad z takýchto otázok:

„Naozaj sa spor vyrieši, hoci ani po týždňoch aktivít nenastáva viditeľný posun?“

Pozerať sa na vec z časového hľadiska je pochopiteľné. Spor môže trvať aj niekoľko mesiacov a nakoniec sa skončiť úspechom. Napríklad náš spor s OZ Divé maky trval 86 dní a skončil sa vyplatením požadovaných dlžných 950 €.

Zaujímavé je tiež sledovať, kedy firmy kapitulujú. Viackrát sa nám stalo, že to bolo veľmi krátko po tom, ako sa dôrazne vyjadrili, že v žiadnom prípade neustúpia. Oplatí sa teda držať stratégie priamych akcií, ktorá skrátka funguje.

„Sú podklady, na základe ktorých sme pripravili požiadavky, naozaj dostatočne presvedčivé?“

Je iné, keď ide človek do sporu o sumu potvrdenú samotnou firmou (spor s Lozano Pubom), a keď firma od začiatku tvrdí, že suma v požiadavke je nezmyselná (spor so Space Maniou aj bistrom). Aj keď ľudia vedia, že pravda je na ich strane, po čase sa u nich môžu objaviť pochybnosti. Ponárajú sa do negatívnych úvah a majú pocit, akoby stáli pred súdom a museli mať nepriestrelný dôkaz o svojej pravde, hoci v niektorých prípadoch ide skôr o „slovo proti slovu“.

Aj keď pri našich sporoch vychádzame z podkladov, ktoré by uspeli aj na súdoch, pri stratégii priamych akcií treba uvažovať inak. Ide v nej totiž o to, že sú to pracujúci (a nie súdy), kto určuje, čo je oprávnená a spravodlivá požiadavka. A že si ju vybojujú svojou aktivitou, a nie spoliehaním sa na niekoho iného.

Okrem faktorov, ktoré sú skôr subjektívne alebo psychologické, môže hrať dôležitú úlohu aj trhovú konkurencia. Presnejšie to, ako vnímajú konkurenciu majitelia alebo majiteľky podnikov. Svojmu imidžu pripisujú rôznu dôležitosť, čo sa môže odraziť na ich tvrdohlavosti alebo poddajnosti a tým pádom aj na dĺžke trvania sporu.

Lozano Pub hosťoval podujatia tretích strán a podnik vedel, že v prípade problémov by sa mohli presťahovať inam, nehovoriac o tom, že v okolí sú na výber aj iné možnosti stravovania. Podobne na tom bolo aj bistro, keďže konkurenčných prevádzok bolo v okolí tiež dosť.

Naopak, Space Mania bola v čase sporu v podstate jediným priestorom svojho druhu v Senci. Aj keby došlo k zrušeniu spolupráce s tretími stranami, rodičia by nemali na výber. Takže zatiaľ čo v pizzerii a bistre hrozba dlhohodovej peňažnej straty zabrala pomerne rýchlo, v tomto prípade si mohla šéfka povedať, že zásadné problémy so ziskom sa tak skoro nedostavia, lebo ľudia s malými deťmi aj tak vždy skončia v Space Manii. Kaviareň však nebola ktovieako zisková a bolo pravdepodobné, že skôr či neskôr nebude mať šéfka na výber a v dôsledku opakovaných protestných akcií bude musieť dlžné peniaze predsa len zaplatiť.

GASTRO – VEĽA PROBLÉMOV, ALE AJ OCHOTY BOJOVAŤ

Pre reštauračné odvetvie je typické, že sa v ňom výrazne šetrí na mzdách, a teda na pracovnej sile. Podobných odvetví je samozrejme viac. Z našej skúsenosti však môžeme povedať, že práve v gastronómii sme sa stretli s problémami najčastejšie. Zároveň v ňom bolo najviac ľudí, ktorí prejavili odhodlanie nenechať so sebou zametať.

Išlo však o ľudí, ktorí vo firmách už nepracovali, alebo bol ich odchod len otázkou času. Organizovanie sa v prípadoch, kedy vo firmách robia a aj naďalej plánujú robiť, by vyzeralo inak a takáto skúsenosť nás ešte iba čaká.

Pre ľudí, s ktorými sme riešili spory, preto platilo, že si zároveň hľadali inú prácu, aby rýchlo vyriešili výpadok príjmu, prípadne už novú prácu mali. Museli si vyhradiť čas na plánovanie a aktivity a počítať aj s možným stresom. Aj napriek tomu sa nevzdali a postavili sa vedeniu, čo je pozitívny signál, že aj keď sú ľudia v zlej situácii, dokážu byť aktívni a úspešne bojovať.

Pokiaľ ide o charakteristiky a typické problémy v tomto odvetví, pozreli sme sa na ne pozornejšie a spísali ich do stručných bodov. Nasledujúci zoznam nepovažujeme za kompletný a budeme len radi, ak nám ho pomôžeš do budúcnosti doplniť a vylepšiť, obzvlášť ak v gastronómii pracuješ.

Všeobecné body

- **Nízke mzdy, a teda aj pomerne nízke dlžné sumy.**

Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že pracujúcim sa o ne „neoplatí“ bojovať. Opak je pravdou. Vieme o sporoch v zahraničí o vysoké sumy, no naše boje sa týkali aj súm ledva nad 200 €. Domnievame sa, že ľudia boli ochotní bojovať za tieto relatívne nízke sumy aj preto, že vedeli o našich predošlých sporoch, z ktorých bolo jasné, že dokážeme uspieť.

- **Vysoká fluktuácia.**

Tento faktor síce neovplyvňuje vstup do sporu s gastro prevádzkou, keď v nej už pracovník alebo pracovníčka nepracujú, no organizovanie sa v takomto prostredí je zložité. To je však všade. Ak pod fluktuáciou chápeme aj prepúšťanie, tak prepustiť niekoho (či už legálne alebo nelegálne) je takisto možné všade. Rýchlo nájsť plnohodnotnú náhradu je však náročné a veľa firiem v gastronómii si to uvedomuje.

- **Jednoduchá štruktúra sociálnych vzťahov na pracovisku.**

V podniku je zvyčajne šéf/majiteľ, prevádzkar a pracovníci. Vzťahy, ktoré vznikajú v tomto trojuholníku, sa zvyčajne obracajú proti pracujúcim vo forme **emocionálneho či sociálneho nátlaku**. (Tento nátlak vyplývajúci z pokrivených „kamarátskych“ vzťahov s vedením je niekedy taký silný, že dokáže negatívne vplývať na pracujúcich aj vtedy, keď už vo firme nepracujú.) Ak na pracovisku neexistujú ľudia, ktorí by sa tomuto „kamarátskemu“ emocionálnemu vydieraniu či otvorenému zastrašovaniu postavili, „trpí“ celý kolektív.

Body týkajúce sa pracovného pomeru a výšky mzdy

- **Nízke povedomie o právach a povinnostiach pracujúcich aj firiem.**

Čo sa týka firiem, môže sa zdať, že to iba hrajú, ale nie je to vždy tak – niekedy naozaj nevedia, čo hovoria. Čo sa týka pracujúcich, vždy je dobré poznať zákony. Neinformovanosť o tom, na čo mám nárok, môže spôsobiť, že nebudem riešiť svoj problém. Na internete je veľa stránok, ktoré poskytujú cenné právne rady v zrozumiteľnom podaní. Vychádzať výlučne z nich v prípade záujmu ísť do sporu síce nie je najlepšie riešenie, no na zvýšenie právneho povedomia o tom, či sa na pracovisku porušujú zákony, určite poslúžia.

- **Častý výskyt neplatných, resp. neúplných pracovných zmlúv.**

Opäť môže ísť o amatérstvo firiem, ale aj o zámer. Pritom stačí, že chýba jedna z podstatných či pravidelných náležitostí pracovnej zmluvy a môže sa to negatívne odraziť na pracovných alebo mzdových podmienkach. Podrobnejšie sme o tom písali po skončení sporu s bistro v článku z marca 2019 s názvom „Nevyplatená mzda a náhrada mzdy – čo s tým?“.

- **Chybné alebo neexistujúce výplatné pásky.**

Aj tento problém sme opísali vo vyššie spomenutom článku, takže iba v skratke – výplatná páska je ďalší oficiálny dokument a dôkaz o tom, koľko peňazí dostávaš. Dá sa porovnať s údajmi v zmluve a skutočne odpracovaným časom. Akékoľvek nezrovnalosti sa dajú v prípade sporu použiť proti firme.

- **Neprehľadné záznamy o odpracovaných hodinách.**

Áno, čas sú peniaze a ak nemáš prehľad o tom, koľko pracuješ, nevieš, či dostávaš patričnú mzdu. Ak je na papieri menší počet odpracovaných hodín, ako naozaj odpracuješ, firma s tebou môže kedykoľvek vybabrať a zaplatiť ti menej. Listinný dôkaz bude na strane firmy, čo síce neznamená, že nie je šanca vybojovať si zvýšené peniaze, ale sú s tým spojené väčšie komplikácie.

- **Práca za minimálnu mzdu, pričom dodatočné peniaze sa vyplácajú „na ruku“, niekedy aj celkom bez dokumentácie.**

Skutočná dlžná mzda sa potom ťažko dokazuje a vymáha. Problém spočíva aj v tom, že šéf alebo šéfka rozhoduje, koľko dostaneš podľa vlastného uváženia, aktuálnych potrieb firmy alebo svojej nálady. Dlh to môže byť rovnaká suma, no nič nezaručuje, že taká bude aj o mesiac alebo že ju vôbec dostaneš.

- **Stupeň náročnosti práce.**

O stupni náročnosti práce sa veľa nehovorí, no ide o jeden z kľúčových bodov hlavne pre ľudí, ktorí dostávajú minimálnu mzdu. Existuje šesť stupňov náročnosti práce. Ľuďom pracujúcim na dohodu sa minimálna mzda určí na základe prvého stupňa (od 1. januára 2020 je to 580 € v hrubom mesačne). Pri ostatných sa stupeň náročnosti práce určuje podľa typu práce a pracovných úloh. Vždy si treba overiť, či tá firma zaradila správne.

- **Neplatená práca alebo takzvaná práca „na skúšku“.**

Táto taktika firiem sa často kombinuje s oddiaľovaním podpísania pracovnej zmluvy. Ľudia niekedy takto pracujú „zadarmo“ aj niekoľko dní a radšej odídu, ako by to riešili.

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci (BOZP)

- Ustanovenia BOZP môžu byť silným motívom boja za zlepšenie pracovných podmienok. V reštauračnom odvetví sa bežne pracuje na zmeny (často viac ako 8-hodinové), vyžaduje sa práca nadčas, práca večer, cez víkendy a štátne sviatky, flexibilita v zaskakovaní za kolegov a kolegyně. Tieto faktory môžu narúšať rovnováhu medzi pracovným a osobným či rodinným životom a vyvolávať zvýšený stres.

- Práca ako taká je často náročná fyzicky (človek je stále na nohách) aj psychicky (kontakt s ľuďmi). Firmy navyše nemajú problém porušovať BOZP v oblasti dodržiavania povinných prestávok alebo voľna. Samostatnou kapitolou je tiež (ne)dodržiavanie hygienických predpisov.

ŠTATISTIKY

Štatistický úrad definuje ako činnosti reštaurácií a pohostinstiev nasledovné: reštauračné činnosti a mobilný predaj jedál, dodávka jedál a iné služby a služby pohostinstiev. Keď hovoríme o reštauračnom odvetví, máme na mysli práve tieto činnosti.

Počet zamestnaných v reštauráciách a pohostinstvách v posledných rokoch stúpa a v čase vydania brožúry v nich pracuje takmer 50 tisíc ľudí.

Priemerná mzda v reštauráciách a pohostinstvách sa pohybuje blízko výšky minimálnej mzdy. Z údajov za roky 2018 a 2019 vyplýva, že v priebehu roka sa mierne zvyšovala, no na úroveň minimálnej mzdy, resp. mierne nad ňu sa dostala až v druhej polovici oboch rokov. Údaje v tabuľke zachytávajú priemernú hrubú mzdu neznižujú o zákonné alebo so zamestnancom dohodnuté zrážky (podnikateľské príjmy sa do tejto sumy nezarátavajú). Minimálna mzda v hospodárstve bola 480 € v roku 2018 a 520 € v roku 2019. Štvrťroky, v ktorých je priemerná mzda nižšia ako minimálna, by sa dali vysvetliť skrátenými pracovnými úväzkami. Je však očividné, že oficiálne mzdy v tomto odvetví sú extrémne nízke.

	2018	2019
1. štvrťrok	459	496
2. štvrťrok	461	519
3. štvrťrok	477	526
4. štvrťrok	494	<i>v čase vydania publikácie bez údajov</i>

VŠEOBECNÉ ODPORÚČANIA

Na základe opakujúcich sa problémov, ktoré sme museli riešiť počas sporov (nielen) v reštauračnom odvetví, sme spísali krátky zoznam odporúčaní. Uvádzame ich preto, lebo v prípade, že sa nimi pracujúci riadia, môžu mať väčšiu šancu na úspech, ak budú chcieť riešiť nejaké problémy.

- **Presne si znač svoj skutočný pracovný čas aj čas súvisiaci s prácou ako takou:** odpracované hodiny, prácu počas víkendov a sviatkov, návštevu lekára alebo OČR, dovolenky, PN-ky... V prípade dovoleniek a PN-iek pochopiteľne postačia dni, v iných prípadoch sú dôležité aj minúty.

- Vždy sa snaž mať všetky informácie o práci a mzde **v písomnej forme**.

- **Uchovaj si všetky podklady, ktoré súvisia s peniazmi.** Archivuj si e-maily, SMS či inú komunikáciu s vedením.

- **Výplatná páska je povinnosť.** Žiadaj ju vždy a nenechaj sa odbiť. Ak ti na nej niečo nesedí, požiadaj o vysvetlenie. Na výplatnej páske sa môžu vyskytnúť náhodné chyby, ale môžu sa za nimi skrývať aj zámerné účtovné praktiky, ktoré je dobré preveriť, aby bolo jasné, či ti náhodou neškodí.

- Ak dostávaš **peniaze načierno** napríklad v obálke, na ktorú zodpovedná osoba píše aj sumu alebo hocičo iné, obálky si odkladaj. Ak pri tom niečo podpisuješ, skús popremýšľať, ako dosiahnuť, aby sa o tom dal urobiť dôkaz (napríklad fotka). A aj keď ti vyplácanie peňazí načierno môže vyhovovať, vždy stojí za to pouvažovať, ako by sa dalo dosiahnuť, aby išlo o legálny príjem. Od oficiálnej výšky príjmu sa odvíja napríklad tvoja šanca získať hypotéku, ale aj výška sociálnych dávok vrátane PN, OČR, materskej a dôchodku.

- **Informácie vedenia o tom, ako sa darí firme** (najmä ak tvrdí, že zle) odporúčame brať s rezervou. Delia sa o ne so zámerom dosiahnuť svoje. Nezabúdaj, že majú svoje podnikateľské plány, predstavy o rozvoji firmy a ich cieľom je zarobiť – inými slovami, dostať od teba čo najviac za čo najmenej peňazí. Vytvárajú dojem, že ste na jednej lodi, ale asi dobre vieš, že to tak nie je.

- **Ak tá niečo v práci štvie, vyhladaj si o tom viac informácií v Zákonníku práce, Zákone o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci alebo v iných zdrojoch.**

Na záver by sme radi povzbudili všetkých, ktorí pracujú (nielen) v reštauračnom odvetví, aby svoje problémy na pracovisku riešili a nevzdali sa, aj keď situácia môže vyzeráť zdanlivo neriešiteľná. Nie je dobré spoliehať sa na Inšpektoráty práce či súdy, ani si nechať šliapať po hlave. Problémy v práci dokážeš vyriešiť vlastnou aktivitou.

A ak sa ti podarilo na pracovisku niečo podobné ako nám, napíš nám o tom. Radi to zverejníme, aby sme dodali odvahu a inšpiráciu ďalším pracujúcim.

AKO SME SI PORADILI S PROBLÉMAMI V PRÁCI **Spory zväzu Priama akcia v rokoch 2015-2019**

Zväz Priama akcia sa v rokoch 2015-2019 zapojil do piatich sporov. Až na jeden dopadli všetky v prospech pracujúcich. Kľúčové bolo, že ich mali celý čas pod svojou kontrolou a riadili sa taktikou priamych akcií. V praxi sme ukázali, že anarchosyndikalistické princípy fungujú a prinášajú výsledky. Teší nás, že sa teraz môžeme o tieto historicky prvé úspešné anarchosyndikalistické aktivity na Slovensku podeliť, a dúfame, že budú inšpiráciou pre iných.

Spor o nevyplatenú odmenu s občianskym združením Divé maky (Bratislava)

Náš prvý spor sa týkal nevyplatenej odmeny pre živnostníka. Bol najdlhší, najnáročnejší a zorganizovali sme počas neho najviac protestných aktivít. Zažili sme vyhrážky aj trestné oznámenia, no nakoniec sme uspeli a načerpali cenné skúsenosti do ďalších bojov.

Spor o nevyplatenú mzdu s firmou CATO Agency (Košice)

Okrem problému s nevyplatenou mzdou brigádnikovi hrozilo, že bude musieť nahradiť údajnú škodu prácou zadarmo. Nakoniec si vybojoval svoje peniaze a nijakú škodu nahrádzať nemusel.

Tri boje v reštauračných službách

Lozano Pub (Bratislava), Space Mania (Senec), bistro (Bratislava)

Vo všetkých išlo o dlžné peniaze. V dvoch sme uspeli v priebehu niekoľkých týždňov, tretí bol predčasne ukončený zo strany pracovníčky. Spory sme doplnili aj o užitočné tipy pre pracujúcich (nielen) v gastronómii.

Ako sme si poradili s problémami v práci
Spory zväzu Priama akcia v rokoch 2015-2019
Nakladateľstvo bod zlomu (2020), prvé vydanie
Cena: dobrovoľný príspevok